كِتَابُ

اَللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ

ئەرەپ تىلى دەرسلىگى

阿拉伯语课本

بىرىنچى قىسىم

قەشقەر ۋىلايەتلىك
ئىشچى خىزمەتچىلەر ئىشتىن سىرتقى مەكتىۋى
喀什地区职工业余学校·
1980

سۆز بېشى

كەڭ خەلق ئاممىسىنىڭ "4 نى زامانىۋىلاشتۇرۇش" ئىلىم- پەنگە يۈرۈش قىلىش ئارزۇسىنى كۆزدە تۇتۇپ، قەشقەر ۋىلايەتلىك پارتىيە كومىتېتى تەشۋىقات بۆلۈمى، قەشقەر ۋىلايەتلىك مەمۇرى مەھكىمە مەدەنىيەت- مائارىپ ئىدارىسىنىڭ پائال قوللىشى بىلەن قولىڭىزدىكى بۇ «ئەرەپ تىلى دەرسلىكى»نى تۈزەپ چىقتۇق. تىل ئىنسانلارنىڭ پىكىر ئالماشتۇرۇش قورالى ۋە ئىلىم- پەنگە يۈرۈش قىلىشنىڭ مۇھىم ۋاستىلىرىنىڭ بىرى. تارىختا ئۆتكەن داڭلىق ئەدىپلىرىمىز، يازغۇچىلىرىمىز، ئالىملىرىمىز، تارىخچىلىرىمىز نۇرغۇن ئەسەرلىرىنى دەۋرى شارائىتى بويىچە ئەرەپ تىلىدا يازغان. زامانىنىڭ ئۆتۈشى بىلەن ئەرەپ تىلىنى بىلىدىغان زىيالىلىرىمىز كۈن ساناپ كېمىيىپ كەتمەكتە. ھەتتا قەدىمى ئۇيغۇر تىلىنى بىلىدىغانلارمۇ ئاز قالماقتا. تىلىمىزنى، ئەدەبىي مىراسلىرىمىزنى، تارىخىمىزنى تەتقىق قىلماقچى بولساق يەنىلا ئەرەپ تىلىنى بىلمەسلىك قىيىنچىلىقىغا دۇچ كەلمەكتىمىز. شۇڭلاشقا، تىلىمىزنى، ئەدەبىي مىراس-

لىرىمىزنى، تارىخىمىزنى تەتقىق قى-
لىشنى ئارزۇ قىلىدىغان ئىلىم ئەھلى — زىيالىيلىرىمىز
نىڭ ئېھتىياجىنى كوزدە تۇتۇپ ئازراق پايدىسى بولار
دىگەن مەقسەتتە بۇ ئىشقا كىرىشتۇق. بۇ كىتاپنى قەش-
قەر سىفەن شوبيۇەن ئوقۇتقۇچىسى يولداش ئابدۇللا
لۇتپۇللا ئىشتىن سىرتقى ۋاقىتلىرىنى قۇربان قىلىپ
تۈزۈپ چىقتى.

مۇناسىۋەتلىك يولداشلارمۇ قىممەتلىك پىكىر-
تەكلىپلەرنى بەردى. ئۇ يولداشلارغا سەممىمى رەھمەت
ئېيتىمىز. لېكىن، تونجى ئىش بولغانلىقى، سەۋىيىمىز-
نىڭ تۆۋەن، ۋاقتىمىزنىڭ قىس، پايدىلىنىدىغان ما-
تىرىياللارنىڭ تولىمۇ كەم بولۇشى تۈپەيلىدىن كەمچى-
لىك - خاتالىقلاردىن خالى بولالماسلىقى تەبىئى. كې-
يىنكى نەشىردە تېخىمۇ مۇكەممەلرەك بولۇشى ئۈچۈن
كىتاپخانلىرىمىزنىڭ قىممەتلىك تەنقىدى تەكلىپلەر بې-
رىشىنى ئۈمىد قىلىمىز.

قەشقەر ۋىلايەتلىك ئىشچى - خىزمەتچىلەر ئىش-
تىن سىرتقى مەكتىۋى

الدرس الأول 1-دەرس

الحروف الهجائية ئېلىپبە

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض

ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن ه و ى

ئېلىپبە جەدۋىلى

ھەرپلەر	ئىسمى	ئوقۇلىشى	تاۋۇشى
ا (ء)	الف	ئەلىف	A, Ə
ب	باءْ	بائ	B
ت	تاءْ	تائ	T
ث	ثاءْ	سائ	Ĉ
ج	جيم	جىم	J
ح	حاءْ	ھائ	Ḥ
خ	خاءْ	خوائ	H
د	دال	دەل	D
ذ	ذال	زەل	Ż
ر	راءْ	روائ	R
ز	زاى	زەي	Z
س	سين	سىن	S
ش	شين	شىن	X
ص	صاد	سواد	Ṣ

ھەرپلەر	ئىسمى	ئوقۇلىشى	تاۋۇشى
ض	ضاد	دواد	Ḍ
ط	طاءْ	تىوائ	Ṭ
ظ	ظاءْ	زوائ	Z̈
ع	عين	ئەين	Ə̣
غ	غين	غواين	Ƣ
ف	فاءْ	فائ	F
ق	قاف	قواف	Ķ
ك	كاف	كاف	K
ل	لام	لام	L
م	ميم	مىم	M
ن	نون	نۇن	N
ه	هاءْ	ھائ	Ḩ
و	واو	ۋاۋ	W
ى	ياءْ	يائ	Y

كەسمە ھەرپلەر
جەدۋىلى

يالغۇز ھەرپ	باش ھەرپ	ئوتتۇرا ھەرپ	ئاياغ ھەرپ
أ	أ	ئـ ، ـئـ	ـا ء
ب	بـ	ـبـ	ـب
ت	تـ	ـتـ	ـت
ث	ثـ	ـثـ	ـث
ج	جـ	جـ ، ـجـ	ـج ، ج
ح	حـ	حـ ، ـحـ	ـح ، ح
خ	خـ	خـ ، ـخـ	ـخ ، خ
د	د	ـد	ـد
ذ	ذ	ـذ	ـذ
ر	ر	ـر	ـر
ز	ز	ـز	ـز
س	سـ	ـسـ	ـس
ش	شـ	ـشـ	ـش
ص	صـ	ـصـ	ـص

يالغۇز ھەرپ	باش ھەرپ	ئوتتۇرا ھەرپ	ئاياغ ھەرپ
ض	ضـ	ـضـ	ـض
ط	ط	ـط	ـط
ظ	ظ	ـظ	ـظ
ع	عـ	ـعـ	ـع
غ	غـ	ـغـ	ـغ
ف	فـ	ـفـ	ـف
ق	قـ	ـقـ	ـق
ك	كـ	ـكـ	ـك
ل	لـ	ـلـ	ـل
م	مـ	ـمـ	ـم
ن	نـ	ـنـ	ـن
ه	هـ	ـهـ ، ـهـ	ـە ە
و	و	ـو	ـو
ى	يـ	ـيـ	ـى

اَلدَّرْسُ الثَّانِي 2-دەرس

اَلْاِعْرابُ   تاۋۇش بەلگىلەرى

ئەرەپ تىلىنى يېڭى ئۆگەنگۈچىلەرنىڭ سۆز ئىبارىلەرنى توغرا ئوقۇشنى ئۆگىنىشى ئۈچۈن لازىم بولىدىغان 9 تاۋۇش بەلگىسى بولۇپ، بۇلار تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت.

ـَ ، ـِ ، ـُ ، ـً ، ـٍ ، ـٌ ، ـْ ، ـّ ، ـٓ .

1) «ـَ» — زەبەر: زەبەر ھەرپلەرنىڭ ئۈستىگە قويۇلىدۇ. زەبەر قويۇلغان ھەرپلەرنىڭ ئەسلى تاۋۇشىغا «ئە ə» تاۋۇشى قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: أَ، بَ، جَ، دَ، هَ، وَ، زَ، كَ، لَ، مَ، نَ.

ئەمما خ، ر، ص، ض، ط، ظ، غ، ق دىن ئىبارەت 8 ھەرپكە زەبەر قويۇلغاندا شۇ ھەرپلەرنىڭ ئەسلى تاۋۇشىغا ئۇيغۇر تىلىدىكى «ئو o» بىلەن «ئە ə» دىن ئىبارەت ئىككى سوزۇق تاۋۇشنىڭ قوشۇلۇشىدىن ھاسىل بولغان «ئوە oə» قوشما سوزۇق تاۋۇشى قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: خَ xoə، رَ roə، صَ soə، ضَ doə، طَ toə، ظَ zoə، غَ ƣoə، قَ qoə.

خ، ر، ص، ض، ط، ظ، غ، ق دىن ئىبارەت 8 ھەرپنىڭ ئالدى-كەينىدە كەلگەن «و» ھەرپىگە زەبەر قويۇلسا، «و» نىڭ ئەسلى تاۋۇشىغا «ئە ə» قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: وَخَزَ، وَرَدَ، وَصَى، وَصِيَ، وَضَعَ، وَطَرَ، وَظَفَ، وَغَلَ، وَقَعَ، وَقَفَ، خَوَفَ، رَوَى، صَوَّرَ، طَوَّرَ، غَوَّرَ.

يۇقىرىقىلاردىن باشقا ھەرپلەرنىڭ ئالدىدا كەلگەن «و» ھەرپىگە زەبەر قويۇلسا، ئەسلى تاۋۇشىغا ئۇيغۇر تىلىدىكى «ئو o» بىلەن «ئە ə» دىن ئىبارەت ئىككى سوزۇق

تاۋۇشنىڭ قوشۇلۇشىدىن ھاسىل بولغان «ئوە oə» قوشما سوزۇق تاۋۇشى تۇشۇپ ئوقۇ-
لىدۇ. مەسىلەن: وَجَدَ، وَسِعَ، وَلِيَ، وَهَبَ، وَكَّلَ، وَلَدَ، تَوَلَّى.

زەبەرلىك ئىككى «و» ھەرپى قاتاركەلسە، بىرىنچىسى «وَ woə» ئىككىنچىسى
«وَ wə» ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: وَوَجَدَ، وَوَعَدَ، وَوَهَبَ.

2) «ـِـ» زىر: زىر ھەرپلەرنىڭ ئاستىغا قويۇلىدۇ. زىر قويۇلغان ھەرپلەر-
نىڭ ئەسلى تاۋۇشىغا «ئى i» تاۋۇشى قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: اِ، بِ،
جِ، دِ، هِ، وِ، زِ، كِ، لِ، مِ، نِ.

ئەمما ح، ص، ض، ط، ظ، ع دىن ئىبارەت 6 ھەرپكە زىر قو-
يۇلغاندا، شۇ ھەرپلەرنىڭ ئەسلى تاۋۇشىغا ئۇيغۇر تىلىدىكى «ئې e» بىلەن «ئى i»
دىن ئىبارەت ئىككى سوزۇق تاۋۇشنىڭ قوشۇلۇشىدىن ھاسىل بولغان «ئېي ei» قوشما
سوزۇق تاۋۇشنى قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: حِ hei، صِ sei، ضِ
dei، طِ tei، ظِ zei، عِ ei.

3) «ـُـ» پەش: پەش ھەرپلەرنىڭ ئۈستىگە قويۇلىدۇ. پەش قويۇلغان ھەرپ-
لەرنىڭ ئەسلى تاۋۇشىغا «ئۇ u» تاۋۇشنى قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: اُ، بُ،
جُ، دُ، هُ، وُ، زُ، كُ، لُ، مُ، نُ.

ئەمما ح، ص، ض، ط، ظ، ع دىن ئىبارەت 6 ھەرپكە پەش
قويۇلغاندا، شۇ ھەرپلەرنىڭ ئەسلى تاۋۇشىغا ئۇيغۇر تىلىدىكى «ئو o» بىلەن «ئۇ
u» دىن ئىبارەت ئىككى سوزۇق تاۋۇشنىڭ قوشۇلۇشىدىن ھاسىل بولغان «ئوۇ ou»
قوشما سوزۇق تاۋۇشنى قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: حُ hou، صُ sou، ضُ
dou، طُ tou، ظُ zou، عُ ou.

٤

4) «ـْـ» ـ ساكىن : ساكىن ھەرپلەرنىڭ ئۈستىگە قويۇلىدۇ. ساكىن قويۇلغان ھەرپلەرنى ئالدىدىكى ھەرىكە بىلەن ئۇيغۇرتىلىدىكى سوزۇق تاۋۇشتىن كېيىن كەلگەن ئۈزۈك تاۋۇش ھەرىپكە ئوخشاش ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: يَفْعَلُ ، يَكْتُبُ ، يَقْرَأُ ، تَأْكُلُ ، أَكَلْتُ ، أَكَلْتَ . أَكَلْتُمْ . أَكَلْتِ ، أَكَلْنَ ، يَأْكُلُ

ئەمما، ب ، ج ، د ، ط ، ق دىن ئىبارەت 5 ھەرپ ساكىنلىك بولغاندا ئۇلارنى ئۈزۈك تاۋۇش ھالىتىدە ئوقۇلماستىن ، بەلكى ئالدىدىكى ھەرپ زەبەرلىك بولسا زەبەرگە مايىل، زىرلىك بولسا، زىرگە مايىل، پەشلىك بولسا، پەشكە مايىل پۈرۈم سوزۇق تاۋۇش ھالىتىدە ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: آَبْ ، اِبْ ، اُبْ ، اَجْ ، اِجْ ، اُجْ ، آدْ ، اِدْ ، اُدْ ، يَبْلُغْ ، يُدْبِرُ ، آطْعَمَ ، اَقْلَعَ ، اَجْمَعَ .

خ ، ر ، ص ، ض ، ط ، ظ ، غ ، ق دىن ئىبارەت 8 ھەرپنىڭ ئاخىرىغا ئۇلىنىپ كەلگەن ساكىنلىك «أ» ـ ئۇيغۇرتىلىدىكى «ئو o» بىلەن «ئا a» دىن ئىبارەت ئىككى سوزۇق تاۋۇشنىڭ قوشۇلۇشىدىن ھاسىل بولغان «ئوا oa» قوشما سوزۇق تاۋۇشىدا ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: خَأْ hoa ، رَأْ roa ، صَأْ soa ، ضَأْ doa ، طَأْ toa ، ظَأْ zoa ، غَأْ qoa ، قَأْ ķoa .

بۇنىڭدىن باشقا ھەرپلەرنىڭ ئاخىرىغا ئۇلىنىپ كەلگەن «أ» ـ «ئا a» غا مايىل «ئە ə» دەپ سوزۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: بَأْ bə ، تَأْ tə ، كَأْ kə ، جَأْ jə ، نَأْ nə .

تَمرِينْ - كونۈكمه

توۋەندىكى ھەرپلەرنى زەبەر، زىر، پەش بىلەن ئوقۇپ مەشق قىلىڭلار:

أَ إِ أُ (ءَ ءِ ءُ)، بَ بِ بُ،

تَ تِ تُ، ثَ ثِ ثُ، جَ جِ

جُ، حَ حِ حُ، خَ خِ خُ، دَ دِ

دُ، ذَ ذِ ذُ، رَ رِ رُ، زَ زِ

زُ، سَ سِ سُ، شَ شِ شُ، صَ

صِ صُ، ضَ ضِ ضُ، طَ طِ طُ،

ظَ ظِ ظُ، عَ عِ عُ، غَ غِ غُ، فَ

فِ فُ، قَ قِ قُ، كَ كِ كُ، لَ

لِ لُ، مَ مِ مُ، نَ نِ نُ، هَ

هِ هُ، وَ وِ وُ، يَ يِ يُ ٠

اَلدَّرْسُ الثَّالِثُ 3-دەرس

اَلْإِعْرَابُ تاۋۇش بەلگۈلەرى

5) قوش زەبەر (ً)، 6) قوش زىر (ٍ)، 7) قوش پەش (ٌ) ئۇمۇملاشتۇرۇپ تەنۋىن (تنوين) دەپ ئاتىلىدۇ. تەنۋىن — زەبەر، زىر، پەشلىك ئوقۇلىدىغان ھەرپلەرنىڭ ئاۋۇشىغا «نْ» ئاۋۇشىنى قوشۇپ «ئەن، ئىن، ئۇن» قىلىپ ئوقۇش دېمەكتۇر. قوش زەبەر، قوش زىر، قوش پەشنىڭ قويۇلۇش قائىدىسى زەبەر، زىر، پەشنىڭ قويۇلۇش قائىدىسىگە ئوخشاش. قوش زەبەر قويۇلىدىغان ھەرپلەرنىڭ ئاخىرىغا «ا، ا» قوشۇپ يېزىلىدۇ. مەسىلەن: مِدَادًا، مِدَادٍ، مِدَادٌ، اَبًا، اَبٍ، اَبٌ، بَيْتًا، بَيْتٍ، بَيْتٌ، آثَاثًا، آثَاثٍ، آثَاثٌ، زَوْجًا، زَوْجٍ، زَوْجٌ، بَرْدًا، بَرْدٍ، بَرْدٌ.

«ت» نىڭ «ـة، ة» شەكىللىرى قوش زەبەرلىك كەلگەندە «ا، ا» قوشۇلماي يېزىلىدۇ. مەسىلەن: زَوْجَةً، طَالِبَةً، طَائِرَةً، فَائِدَةً.

تەنۋىن سۆزلەرنىڭ ئاخىرقى ھەرپىگىلا قويۇلىدۇ.

اَلتَّمْرِينُ — كۆنۈكمە

تۆۋەندىكى سۆزلەرنى قوش زەبەر، قوش زىر، قوش پەش بىلەن ئوقۇڭلار:

سَمَاءً، سَمَاءٍ، سَمَاءٌ، كِتَابًا، كِتَابٍ، كِتَابٌ، أُخْتًا، أُخْتٍ، أُخْتٌ، اِمْرَأَةً، اِمْرَأَةٍ، اِمْرَأَةٌ، ثَلَاثًا، ثَلَاثٍ، ثَلَاثٌ، سِرَاجًا، سِرَاجٍ، سِرَاجٌ، قَمْحًا، قَمْحٍ، قَمْحٌ، آخًا، آخٍ، آخٌ، طَرْدًا، طَرْدٍ، طَرْدٌ، لَذِيذًا، لَذِيذٍ، لَذِيذٌ، دَارًا، دَارٍ، دَارٌ، أَرُزًّا، أَرُزٍّ، أَرُزٌّ، شَمْسًا، شَمْسٍ، شَمْسٌ،

قُمَاشًا ، قُمَاشٍ ، قُمَاشٌ ، رَصَاصًا ، رَصَاصٍ ، رَصَاصٌ ، أَرْضًا ، أَرْضٍ ، أَرْضٌ ،

مُرَابِطًا ، مُرَابِطٍ ، مُرَابِطٌ ، غَلِيظًا ، غَلِيظٍ ، غَلِيظٌ ، بَائِعًا ، بَائِعٍ ، بَائِعٌ ،

دِمَاغًا ، دِمَاغٍ ، دِمَاغٌ ، أَلْفًا ، أَلْفٍ ، أَلْفٌ ، بَرْقًا ، بَرْقٍ ، بَرْقٌ ، مَالِكًا ،

مَالِكٍ ، مَالِكٌ ، عَامِلًا ، عَامِلٍ ، عَامِلٌ ، عَالِمًا ، عَالِمٍ ، عَالِمٌ ، مَيْدَانًا ،

مَيْدَانٍ ، مَيْدَانٌ ، مِيَاهًا ، مِيَاهٍ ، مِيَاهٌ ، جَرْيًا ، جَرْيٍ ، جَرْيٌ .

اَلدَّرْسُ الرَّابِعُ 4 - دەرس

اَلْإِعْرَابُ ئاۋۇش بەلگۈلىرى

8) «ـّـ» تەشدىد: تەشدىد ـ ھەرىپلەرنىڭ ئۈستىگە قويۇلىدۇ. تەشدىد قويۇلغان ھەرىپلەر ئىككى ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: أَحَبَّ (ئەھەببە) وَدَّ (ۋەددە)، سَبُّورَةٌ (سۇببۇرەتۇن)، دُكَّانٌ (دۇككانۇن) مَحَلٌّ (مەھەللۇن)، مَجَلَّةٌ (مەجەللەتۇن)، حَبٌّ (ھەببۇن)

سۆزلەرنىڭ ئاخىرىدا كەلگەن ساكىنلىك نۇن (نْ) ھەرپى ياكى تەنۋىندىن ھاسىل بولغان ساكىنلىك نۇن تاۋۇشىنى ئوزۇن تاۋۇشنى يوقىتىپ كېيىنكى سۆزنىڭ باش ھەرپىگە كىرىشتۈرۈلۈپ، كېيىنكى سۆزنىڭ باش ھەرپى ئىككى ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: مَنْ يَكْتُبُ نى مَـ يَّكْتُبُ ، مِنْ وَرَائِكَ نى مِـ وَّرَائِكَ ، عِيشَةٌ رَاغِدَةٌ نى عِيشَةٌ رَّاغِدَةٌ ، حُجْرَةٌ وَاسِعَةٌ نى حُجْرَةٌ وَّاسِعَةٌ دەپ ئوقۇلىدۇ.

ساكىنلىك نۇن ۋە تەنۋىن «ب» نىڭ ئالدىدا كەلسە ساكىنلىك «م» غا، «ر» نىڭ ئالدىدا كەلسە ساكىنلىك «ر» گە، «ق» ۋە «ك» نىڭ ئالدىدا كەلسە ئۇيغۇرتىلىدىكى «ڭ»

گە، «ل» نىڭ ئالدىدا كەلسە ساكىنلىك «ل» گە، «م» نىڭ ئالدىدا كەلسە ساكىنلىك «م» گە، «ي» نىڭ ئالدىدا كەلسە ساكىنلىك «ي» غا ئۆزگەرتىپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن:

مَنْبَعٌ ى مَمْبَعٌ ، مِنْ بَعْدِ ى مِمْ بَعْدِ ، مَنْ رَآى ى مَرْ رَآى ، مَكَانٌ بَعِيدٌ

مَكَانُمْ بَعِيدٌ ، يَنْفَعُ ى يَمْ نَفَعُ ، مَنْ قَالَ ، مَنْ كَانَ ى مَلْ قَالَ مَكْ كَانَ ، مِنْقَارٌ

ى مِغْقَارٌ ، مِنْكَ ى مِكْ كَ ، مَنْ لَهُ ى مَلْ لَهُ ، مَأْكُولَاتٌ لَازِمَةٌ ى مَأْكُولَاتُلْ لَازِمَةٌ

مِنْ مَا ى مِمَّا ، مَنْ وَجَدَ ى مَوْ وَجَدَ ، لَنْ يَكْتُبَ ى لَيْكْتُبَ دەپ ئوقۇلىدۇ.

ساكىنلىك «ث»، «د»، «ط» ھەرپلىرى ساكىن «ت» نىڭ ئالدىدا كەلسە، ئۆزىنى يوقىتىپ «ت» ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: وَدَدْتُ = وَدَتُّ ، بَسَطْتُ = بَسَتُّ ، وَعَدْتُ = وَعَتُّ

9) «ـ» - مەد: مەد قويۇلغان ھەرپلەر باشقا ھەرپلەردىن بىر، ياكى بىرنەچچە ھەسسە سوزۇپ ئوقۇلىدۇ. مەد پەقەت «و، ا، ي» ھەرپلىرىنىڭ ئۈستىگىلا قويۇلىدۇ. ئەمما ئۇ ئۈچ ھەرپ ئۆزى ساكىنلىك بولۇپ «و» نىڭ ئالدىدىكى ھەرپ پەشلىك، «ا» نىڭ ئالدىدىكى ھەرپ زەبەرلىك، «ي» نىڭ ئالدىدىكى ھەرپ زېرلىك بولغاندا ئاندىن شۇ ئۈچ ھەرپ سەنىڭ ئالاھىدە سوزۇق ئاۋۇش بولىدۇ. شۇچاغدا ئاندىن ئالدىدىكى ھەرپلەردىن بىر ياكى بىرنەچچە ھەسسە سوزۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: يَقُولُ ، قَالَ ، قِيلَ

يَا أَحْمَدُ ، يَا أُسْتَاذُ ، يَا أَيُّهَا الطُّلَّابُ ، يَا أَبِي ، يَا أَخِي .

«ا» سۆزلەردە بوغۇم بېشى بولۇپ كەلگەندە بەزىدە ئالاھىدە سوزۇق ئاۋۇش بولىدۇ. مەسىلەن: آلِهَةٌ ، سُؤَالٌ ، نَشَآتٌ ، اَلْآنَ .

سۆزلەرنىڭ ئاخىرىدا زەبەرلىك ھەرپتىن كېيىن كەلگەن ساكىنلىك «ي» بەزىدە «ا» ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: قَضَى ، رَحَى ، دَجَى ، مَتَى

8) «ا» پەقەت ئۆزى ساكىنلىك بولۇپ ئۆزىنىڭ ئالدىدىكى ھەرپ زەبەرلىك بولغاندىلا
شەرتلىك ئالاھىدە سوزۇق تاۋۇش بولۇپ «الف» دەپ ئاتىلىدۇ ۋە ھەمزە «ء»
قوشماي يېزىلىدۇ. بۇنىڭدىن باشقا ھالەتلەردە كەلگەن «ا» ھەمزە دەپ ئاتىلىپ، تۆ-
ۋەندىكىچە يېزىلىدۇ.

1- ھەمزە — (ء) سۆزلەرنىڭ بېشىدا كېلىپ زەبەرلىك بولسا، «ا» نىڭ
ئۈستىگە (أ)، زېرلىك بولسا «ا» نىڭ ئاستىغا (إ)، پەشلىك بولسا «ا» نىڭ
ئۈستىگە (أ) يېزىلىدۇ. مەسىلەن: أَكَلَ، إِجْلِسْ، أُنْصُرْ، أُذُنٌ

بەزىدە «ا» نىڭ ئۈستىگە يېزىلغان پەشلىك ھەمزەنىڭ يېنىغا «و» قوشۇپ
يېزىلىپ «و» ئوقۇلمايدۇ. مەسىلەن: أُولُوالْأَمْرِ، أُولَاءِ

2- سۆزلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا كەلگەن ھەمزە «ئ، ئ، أ» شەكلىدە يېزىلىدۇ.
مەسىلەن: إِئْتَلَفَ، رَئِيسٌ، لَئِيمٌ، جِئْتَنِي، إِمْرَأَةٌ، مَسْأَلَةٌ، مَأْذُونٌ،
مَأْمُورٌ، يَأْتَمِرُ، رَأْيٌ

3- سۆزلەرنىڭ ئوتتۇرىسىدا پەشلىك ھەرىكەت كەلگەن ھەمزە «و» نىڭ
ئۈستىگە يېزىلىدۇ. مەسىلەن: مُؤْتَمَرٌ، مُؤْلِمٌ، مُؤَنَّثٌ، مُؤَامَرَةٌ، سُؤَالٌ،
رُؤْيَاءٌ

4) ھەمزە سۆزلەرنىڭ ئاخىرىدا زەبەرلىك ھەرىكەت كەلسە «ا» نىڭ
ئۈستىگە يېزىلىدۇ، ساكىنلىك ھەرىكەت كەلسە يالغۇز (ء) يېزىلىدۇ. مەسىلەن:
قَرَأَ، مَلَأَ، أَوْمَأَ، نِدَاءٌ، جُزْءٌ، شَيْءٌ، بَدْءٌ

اَلدَّرْسُ الْخَامِسُ 5-دەرس

اَلْ   اَلْ

ئەرەپ تىلىدىكى 28 ھەرپ-ئاي ھەرپلىرى (حُرُوفٌ قَمَرِيَّةٌ)، قوياش ھەرپلىرى (حُرُوفٌ شَمْسِيَّةٌ) دەپ ئىككىگە بۆلۈنىدۇ.

ئاي ھەرپلىرى 14 بولۇپ تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت:

ا ب ج ح خ ع غ ف ق ك م ھ و ى

قوياش ھەرپلىرى 14 بولۇپ تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت

ت ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن

ئومۇمەن ئاي ھەرپىنىڭ بېشىغا قوشۇلغان «ال» يەككە سۆزلەردە، تولۇق ئوقۇلىدۇ، قوشما سۆزلەردە «ال» دىكى «ا» ئوقۇلماي «ل» ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن:

اَلْبَابُ، اَلْجَرِيدَةُ. اَلْمُصَادَقَةُ، مِنَ الْبَابِ، إِلَى الْمَدْرَسَةِ، أَقْرَأُ الْجَرِيدَةَ، صَبَاحُ الْخَيْرِ، مَسَاءُ الْخَيْرِ.

ئومۇمەن قوياش ھەرپىنىڭ بېشىغا قوشۇلغان «ال» قوشما سۆزلەردە ئوقۇلمايدۇ، ئەمما قوشما سۆزلەردە بىرىنچى سۆزنىڭ ئاخىرقى ھەرپى كېيىنكى سۆزنىڭ «ال» دىن كېيىن كەلگەن قوياش ھەرپىگە كىرىشتۈرۈلۈپ قوياش ھەرپى «س» قىلىپ ئىككى ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: طَلَعَتِ الشَّمْسُ فِي السَّاعَةِ الثَّامِنَةِ، حُجْرَةُ الدَّرْسِ

اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ إِلَى اللِّقَاءِ مَعَ السَّلَامَةِ

يەككە سۆزلەردە «ال» دىكى «ا» ئوقۇلۇپ «ل» ئوقۇلمايدۇ. مەسىلەن:

اَلنَّابِغُ اَلثَّامِنُ. اَلدَّرَّاجَةُ. اَلسَّيَّارَةُ

«ال» نىڭ ئالدىدا «لَ، لِ» كەلسە «ال» دىكى «ا» نى تاشلاپ، «ل» غا ئالدىدا كەلگەن

«ل» قوشۇپ يېزىلىدۇ. مەسىلەن: لِلْحُجْرَةِ، لِلْمُعَلِّمِ، لِلطُّلَّابِ، لِلسَّيَّارَةِ، لِلشَّمْسِ.

«ال» قوشۇلۇپ كەلگەن سۆزلەرنى ئالدىدىكى سۆزنىڭ ئاخىرىدىكى ساكىنلىق ھەرپ بىلەن قوشۇپ ئوقۇلىدىغان چاغدا، شۇ ساكىنلىق ھەرپ ئالدىدىكى ھەرپ زەبەرلىك بولسا، زىر قىلىپ، زىرلىك بولسا (ھِمْ دىن باشقىسى) زەبەر قىلىپ، پەشلىك بولسا، پەش قىلىپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: كَمْ اَلسَّاعَةُ نى كَمِ السَّاعَةُ، مَنْ اَلْمُعَلِّمُ نى مَنِ الْمُعَلِّمُ، مِنْ-اَلْمَنْزِلِ نى مِنَ الْمَنْزِلِ، وَعَلَيْكُمْ اَلسَّلَامُ نى وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ، هُوَ يُعَلِّمُكُمْ اَلْعَرَبِيَّةَ نى هُوَ يُعَلِّمُكُمُ الْعَرَبِيَّةَ قىلىپ ئوقۇلىدۇ.

سۆزلەرنىڭ ئاخىرىغا ئۇلىنىپ كەلگەن «ھِمْ» نى «ال» گە قوشۇپ ئوقۇغاندا، «ھِمِ» قىلماستىن «ھِمُ» قىلىپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: سَأَلْتُ عَنْ اِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ سَافَرُوا. كَتَبَ اِلَى اَقْرِبَائِهِمُ الْمُقِيمِينَ فِي الْخَارِجِ.

سۆزلەرنىڭ ئاخىرىدا ئاتالاش سۆزۈق تاۋۇش بولۇپ كەلگەن «و، ا، ى» كېيىنكى سۆزدىكى «ال» گە قوشۇپ ئوقۇشتا تاشلىنىپ كېتىدۇ. مەسىلەن: كَتَبُوا اَلدَّرْسَ نى كَتَبُ الدَّرْسَ، سَأَلُوا اَلْمُعَلِّمَ نى سَأَلُ الْمُعَلِّمَ، لِهَذَا اَلْكِتَابِ نى لِهَذَ الْكِتَابِ، عَلَى اَلطَّاوِلَةِ نى عَلَ الطَّاوِلَةِ، فِي اَلْبَيْتِ نى فِ الْبَيْتِ، اِلَى اَللِّقَاءِ نى اِلَ اللِّقَاءِ قىلىپ ئوقۇلىدۇ.

ئەمما سۆز ئاخىرىدا زەبەرلىك ھەرپتىن كېيىن كەلگەن ساكىنلىق «و» «ال» گە پەش قىلىپ قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: لَاتَنْسَوْ اَلْمُنْعِمَ نى لَاتَنْسَوُ الْمُنْعِمَ

ساكىنلىق ھەرپلەرنىڭ ئالدىدا كەلگەن زىرلىك ۋە پەشلىك ھەمزە (اِ، اُ).

سۆزلەرگە قوشۇپ ئوقۇشتا تاشلىنىپ كېتىدۇ، ھەمزىنىڭ ئالدىدىكى ساكىنلىق ھەرپ زىر قىلىپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن: مَا اِسْمُكَ نى مَا سْمُكَ، وَاِجْلِسْ نى وَجْلِسْ

فَاذْهَبْ نى فَذْهَبْ، وَادْخُلْ نى وَدْخُلْ ، وَاكْتُبْ نى وَكْتُبْ. اَلْاِبْنُ دە اَلِبْنُ ،
اَلْاِجْتِمَاعُ نى اَلِجْتِمَاعُ ، يَوْمُ الْاِثْنَيْنِ نى يَوْمُ لِثْنَيْنِ قىلىپ ئوقۇلىدۇ.

سۆز ئاخىرىدىكى تەنۋىنلىك ھەرىپلەرنى «ال» گە قوشۇپ ئوقۇش لازىم بولغاندا تەنۋىندىن ھاسىل بولغان ساكىنلىك «ن» تاۋۇشى زىر قىلىپ قوشۇپ ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن، كِتَابًا اَلَّذِي نى كِتَابَنِ الَّذِي ، كِتَابٌ اَلَّذِي نى كِتَابُنِ الَّذِي، كِتَابٍ اَلَّذِي نى كِتَابِنِ الَّذِي قىلىپ ئوقۇلىدۇ.

اَلتَّمْرِينُ   كۆنۈكمە

«اَلْ» ئوقۇلىدىغان ۋە ئوقۇلمايدىغان جايلارنى ئاساسەن پەرقلەندۈرۈش ئۈچۈن تۆۋەندىكىلەرنى پىششىق يادلاڭلار:

اَلْأَلِفُ ، اَلتَّاءُ ، اَلْجِيمُ ، اَلْحَاءُ ، اَلْخَاءُ ، اَلْعَيْنُ ، اَلْغَيْنُ ،
اَلْفَاءُ ، اَلْقَافُ ، اَلْكَافُ ، اَلْمِيمُ ، اَلْهَاءُ ، اَلْوَاوُ ، اَلْيَاءُ .
اَلتَّاءُ ، اَلثَّاءُ ، اَلدَّالُ ، اَلذَّالُ ، اَلرَّاءُ ، اَلزَّايُ ، اَلسِّينُ ،
اَلشِّينُ ، اَلصَّادُ ، اَلضَّادُ ، اَلطَّاءُ ، اَلظَّاءُ ، اَللَّامُ ، اَلنُّونُ .
اَلتِّلْمِيذُ ، اَلتَّدْرِيسُ ، اَلثَّوْبُ ، اَلثَّالِثُ ، اَلدَّوْلَةُ ،
اَلدَّرْسُ ، اَلذَّكِيُّ ، اَلذُّرَّةُ ، اَلرَّأْسُ ، اَلرَّجُلُ ،
اَلزِّيَارَةُ ، اَلزَّوْجَةُ ، اَلزَّوْجُ ، اَلسِّنُّ ، اَلسُّوقُ ،
اَلشَّمْسُ ، اَلشَّهْرُ ، اَلصُّورَةُ ، اَلصُّبْحُ ، اَلضَّيْفُ ،
اَلضَّوْءُ ، اَلطَّبِيبُ ، اَلطَّرِيقُ ، اَلظَّلَامُ ، اَلظُّهْرُ ،
اَللَّيْلُ ، اَللِّقَاءُ ، اَلنَّهَارُ ، اَلنَّوْمُ .

اَلدَّرْسُ السَّادِسُ 6 ـ دەرس

مُفْرَدَاتٌ سۆزلۈكلەر

ئوقۇتقۇچىلار	مُعَلِّمُونَ	9	كىم	مَنْ	1
ئوقۇتقۇچى (ئايال)	مُعَلِّمَةٌ	10	مەن	أَنَا	2
ئوقۇتقۇچىلار (ئايال)	مُعَلِّمَاتٌ	11	بىز	نَحْنُ	3
ئوقۇغۇچى	طَالِبٌ	12	سىز	أَنْتَ	4
ئوقۇغۇچىلار	طُلَّابٌ	13	سىزلەر	أَنْتُمْ	5
ئوقۇغۇچى (ئايال)	طَالِبَةٌ	14	سىز (ئايال)	أَنْتِ	6
ئوقۇغۇچىلار (ئايال)	طَالِبَاتٌ	15	سىزلەر (ئايال)	أَنْتُنَّ	7
جىشى (= م)	مُؤَنَّثٌ	16	ئوقۇتقۇچى	مُعَلِّمٌ	8

اَلنَّصُّ تېكىست

أَنَا مُعَلِّمٌ   نَحْنُ مُعَلِّمُونَ   أَنَا مُعَلِّمَةٌ   نَحْنُ مُعَلِّمَاتٌ

أَنْتَ طَالِبٌ   أَنْتُمْ طُلَّابٌ   أَنْتِ طَالِبَةٌ   أَنْتُنَّ طَالِبَاتٌ

> أَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ ، وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ
>
> أَهْلًا وَسَهْلًا وَمَرْحَبًا بِكُمْ (ناھايىتى ياخشى كېلىپسىز قارشى ئالىمىز)

اَلتَّمْرِينُ كۆنۈكمە

مَنْ أَنْتَ ؟   سىز كىم ؟ | مَنْ أَنْتُمْ ؟   سىزلەر كىم ؟

أَنَا { مُعَلِّمٌ / طَالِبٌ }   مەن { ئوقۇتقۇچى / ئوقۇغۇچى } | نَحْنُ { مُعَلِّمُونَ / طُلَّابٌ }   بىزلەر { ئوقۇتقۇچى / ئوقۇغۇچى }

مَنْ أَنْتِ ؟	سىز كىم؟	مَنْ أَنْتُنَّ ؟	سىزلەر كىم؟
أَنَا { مُعَلِّمَةٌ / طَالِبَةٌ	مەن { ئوقۇتقۇچى / ئوقۇغۇچى	نَحْنُ { مُعَلِّمَاتٌ / طَالِبَاتٌ	بىز (ئاياللار) { ئوقۇتقۇچى / ئوقۇغۇچى

اَلدَّرْسُ السَّابِعُ 7 - دەرس

مُفْرَدَاتٌ سۆزلۈكلەر

1 هُوَ	ئۇ	8 عُمَّالٌ	ئىشچىلار
2 هُمْ	ئۇلار	9 عَامِلَةٌ	ئىشچى (م)
3 هِيَ	ئۇ (مؤنّث)	10 عَامِلَاتٌ	ئىشچىلار (م)
4 هُنَّ	ئۇلار (مؤنّث)	11 فَلَّاحٌ	دېھقان
5 هَلْ	مۇ (؟)	12 فَلَّاحُونَ	دېھقانلار
6 نَعَمْ	ھەئە، شۇنداق	13 فَلَّاحَةٌ	دېھقان (م)
7 عَامِلٌ	ئىشچى	14 فَلَّاحَاتٌ	دېھقانلار (م)

اَلنَّصُّ تېكىست

هُوَ عَامِلٌ ، هُمْ عُمَّالٌ ، هِيَ عَامِلَةٌ ، هُنَّ عَامِلَاتٌ .
هُوَ فَلَّاحٌ ، هُمْ فَلَّاحُونَ ، هِيَ فَلَّاحَةٌ ، هُنَّ فَلَّاحَاتٌ .

هَلْ أَنْتَ بِخَيْرٍ ؟	ياخشىمۇسىز؟
شُكْرًا لَكَ أَنَا بِخَيْرٍ وَأَنْتَ ؟	رەھمەت سىزگە مەن ياخشى، سىز چۇ ؟
وَأَنَا بِخَيْرٍ أَيْضًا .	مەنمۇ ياخشى .

اَلتَّمْرِينُ — كۆنۈكمە

هَلْ هُوَ	عَامِلٌ؟ فَلَّاحٌ؟ مُعَلِّمٌ؟ طَالِبٌ؟	ئۇ	ئىشچىمۇ؟ دېھقانمۇ؟ ئوقۇتقۇچىمۇ؟ ئوقۇغۇچىمۇ؟
نَعَمْ هُوَ	عَامِلٌ فَلَّاحٌ مُعَلِّمٌ طَالِبٌ	ھەئە ئۇ	ئىشچى دېھقان ئوقۇتقۇچى ئوقۇغۇچى
هَلْ هُمْ	عُمَّالٌ؟ فَلَّاحُونَ؟ مُعَلِّمُونَ؟ طُلَّابٌ؟	ئۇلار	ئىشچىمۇ؟ دېھقانمۇ؟ ئوقۇتقۇچىمۇ؟ ئوقۇغۇچىمۇ؟
نَعَمْ هُمْ	عُمَّالٌ فَلَّاحُونَ مُعَلِّمُونَ طُلَّابٌ	ھەئە ئۇلار	ئىشچى دېھقان ئوقۇتقۇچى ئوقۇغۇچى

مَنْ هِيَ؟ — ئۇ كىم؟

هِيَ	عَامِلَةٌ فَلَّاحَةٌ مُعَلِّمَةٌ طَالِبَةٌ	ئۇ (م)	ئىشچى دېھقان ئوقۇتقۇچى ئوقۇغۇچى
هُنَّ	عَامِلَاتٌ فَلَّاحَاتٌ مُعَلِّمَاتٌ طَالِبَاتٌ	ئۇلار (م)	ئىشچى دېھقان ئوقۇتقۇچى ئوقۇغۇچى

اَلدَّرْسُ الثَّامِنُ — 8 - دەرس

مُفْرَدَاتٌ — سۆزلۈكلەر

1	مَا	نېمە، نەرسە
2	هَذَا	ماۋۇ، بۇ
3	هَذِهِ (م)	ماۋۇ، ماۋۇلار
4	هَؤُلَاءِ (ئەر-ئايالغا ئورتاق)	ماۋۇلار، بۇلار
5	ذَلِكَ	ئاۋۇ
6	تِلْكَ (م)	ئاۋۇ، ئاۋۇلار

7 أُولَائِكَ	ئاۋۇلار (ئەر، ئاياللار	14 كَرَاسِيُّ	ئۇستەللەر
8 (أُولَئِكَ)	ئوخشاش)	15 بَابٌ	ئىشىك
9 كِتَابٌ	كىتاب	16 أَبْوَابٌ	ئىشىكلەر
10 كُتُبٌ	كىتابلار	17 نَافِذَةٌ	دېرىزە
11 قَلَمٌ	قەلەم	18 كُرَّاسَةٌ	دەپتەر
12 أَقْلَامٌ	قەلەملەر	19 طَاوِلَةٌ	شىرە
13 كُرْسِيٌّ	ئۇستەل	20 طَاوِلَاتٌ	شىرەلەر

اَلنَّصُّ تېكىست

هَذَا	هَذِهِ	هَذِهِ	هَؤُلَاءِ
كِتَابٌ	كُتُبٌ	مُعَلِّمَةٌ	مُعَلِّمُونَ
قَلَمٌ	أَقْلَامٌ	طَالِبَةٌ	مُعَلِّمَاتٌ
كُرْسِيٌّ	كَرَاسِيُّ	عَامِلَةٌ	طُلَّابٌ
بَابٌ	أَبْوَابٌ	فَلَّاحَةٌ	طَالِبَاتٌ

ذَلِكَ	تِلْكَ	تِلْكَ	أُولَائِكَ
قَلَمٌ	نَافِذَةٌ	أَقْلَامٌ	مُعَلِّمُونَ
كُرْسِيٌّ	كُرَّاسَةٌ	كُتُبٌ	مُعَلِّمَاتٌ
بَابٌ	طَاوِلَةٌ	طَاوِلَاتٌ	طُلَّابٌ

مَا اسْمُكَ ؟	ئىسمىڭىز نېمە ؟
إِسْمِي ...	ئىسمىم ...
كَيْفَ حَالُكَ ؟	ئەھۋالىڭىز قانداق؟
طَيِّبٌ (أَحْسَنُ)	ناھايىتى ياخشى

اَلتَّمْرِينُ كونوكمه

مَا هٰذَا؟	ماۋۇ نېمه؟	مَا هٰذِهِ؟	ماۋۇ نېمه؟
هٰذَا { كِتَابٌ / قَلَمٌ	ماۋۇ { كىتاپ / قەلەم	هٰذِهِ { كُرَّاسَةٌ / طَاوِلَةٌ	ماۋۇ { دەپتەر / ئۈستەل
مَنْ هٰؤُلَاءِ؟	ماۋۇلار كىم؟	مَا تِلْكَ	ئاۋۇ نېمه؟
هٰؤُلَاءِ { مُعَلِّمُونَ / طُلَّابٌ / عَامِلَاتٌ	ماۋۇلار { ئوقۇتقۇچى / ئوقۇغۇچى / ئىشچى (م)	تِلْكَ { نَافِذَةٌ / طَاوِلَةٌ / كُرَّاسَةٌ	ئاۋۇ { دېرىزە / ئۈستەل / دەپتەر
مَا تِلْكَ؟	ئاۋۇلار نېمه؟	مَنْ أُولَائِكَ؟	ئاۋۇلار كىم؟
تِلْكَ { أَقْلَامٌ / كُتُبٌ / طَاوِلَاتٌ / كُرَّاسَاتٌ	ئاۋۇلار { قەلەم / كىتاپ / ئۈستەل / ئۇستەل	أُولَائِكَ { عُمَّالٌ / فَلَّاحُونَ / عَامِلَاتٌ / فَلَّاحَاتٌ	ئاۋۇلار { ئىشچى / دېھقان / ئىشچى (م) / دېھقان (م)

اَلدَّرْسُ التَّاسِعُ 9-دەرس

مُفْرَدَاتٌ سۆزلۈكلەر

1 مَا......	{ بـ... ئەمەس	5 كَوَادِرُ	كادىرلار
2 لَيْسَ...		6 كَادِرَةٌ	كادىر } (م)
3 لَيْسَتْ...		7 كَادِرَاتٌ	كادىرلار } (م)
4 كَادِرٌ	كادىر	8 طَبِيبٌ	دوختۇر

9 أَطِبَّاءُ	دوختورلار	15 مُمَرِّضَاتٌ	سېستىرالار
10 طَبِيبَةٌ	دوختۇر } (م)	16 سَائِقٌ	شوپۇر
11 طَبِيبَاتٌ	دوختۇرلار } (م)	17 سَائِقُونَ	شوپۇرلار
12 مُمَرِّضٌ	سېستىرا	18 سَائِقَةٌ	شوپۇر } (م)
13 مُمَرِّضُونَ	سېستىرالار	19 سَائِقَاتٌ	شوپۇرلار } (م)
14 مُمَرِّضَةٌ	سېستىرا (م)	20 لَا	ياق يوق

اَلنَّصُّ كونۇكمە

أَنَا { كَادِرٌ، طَبِيبٌ، سَائِقٌ } — مَا أَنَا { بِكَادِرٍ، بِطَبِيبٍ، بِسَائِقٍ }

أَنَا { كَادِرَةٌ، طَبِيبَةٌ، سَائِقَةٌ } — مَا أَنَا { بِكَادِرَةٍ، بِطَبِيبَةٍ، بِسَائِقَةٍ }

هُوَ { مُعَلِّمٌ، طَالِبٌ، طَبِيبٌ، مُمَرِّضٌ، سَائِقٌ، كَادِرٌ } — { مَا / لَيْسَ } — هُوَ { بِمُعَلِّمٍ، بِطَالِبٍ، بِطَبِيبٍ، بِمُمَرِّضٍ، بِسَائِقٍ، بِكَادِرٍ }

هُمْ { أَطِبَّاءُ، مُمَرِّضُونَ، سَائِقُونَ، مُعَلِّمُونَ } — { مَا / لَيْسَ } — هُمْ { بِأَطِبَّاءَ، بِمُمَرِّضِينَ، بِسَائِقِينَ، بِمُعَلِّمِينَ }

هِيَ	مُعَلِّمَةٌ	مَا / لَيْسَتْ	هِيَ	بِمُعَلِّمَةٍ
	طَالِبَةٌ			بِطَالِبَةٍ
	طَبِيبَةٌ			بِطَبِيبَةٍ
	سَائِقَةٌ			بِسَائِقَةٍ
	كَادِرَةٌ			بِكَادِرَةٍ
	مُمَرِّضَةٌ			بِمُمَرِّضَةٍ
هُنَّ	طَبِيبَاتٌ	مَا / لَيْسَتْ	هُنَّ	بِطَبِيبَاتٍ
	مُمَرِّضَاتٌ			بِمُمَرِّضَاتٍ
	سَائِقَاتٌ			بِسَائِقَاتٍ
	كَادِرَاتٌ			بِكَادِرَاتٍ

مَا هُوَ مُعَلِّمًا	لَيْسَ هُوَ مُعَلِّمًا	مَا هُمْ مُعَلِّمِينَ	لَيْسَ هُمْ مُعَلِّمِينَ
مَا هِيَ مُعَلِّمَةً	لَيْسَتْ هِيَ مُعَلِّمَةً	مَا هُنَّ مُعَلِّمَاتٍ	لَيْسَتْ هُنَّ مُعَلِّمَاتٍ

صَبَاحُ الْخَيْرِ !	ئەتىگەنلىكىڭىز ياخشى بولسۇن!
صَبَاحُ النُّورِ !	
مَسَاءُ الْخَيْرِ!	كەچلىكىڭىز ياخشى بولسۇن!
مَسَاءُ النُّورِ!	
ـ كَيْفَ صِحَّتُكَ؟	سالامەتلىكىڭىز قانداق؟
ـ بِخَيْرٍ	ياخشى

ئەسكەرتىش:

«مَا» ياكى «لَيْسَ» بىلەن بولۇشسىزلانغاندا كەلتۈرۈلگان سۆزلەرنىڭ بېشىغا ئادەتتە «بِ» قوشۇلۇپ كېلىدۇ. «بِ» قوشۇلغانلىقى ئۈچۈن شۇ سۆزنىڭ ئاخىرقى ھەرىپ قوش زېرگە ئۆزگىرىدۇ. بەزىدە «بِ» قوشۇلمايمۇ كېلىدۇ. «بِ» قوشۇلمىغاندا، شۇ سۆزنىڭ ئاخىرقى ھەرىپ قوش زەبەرگە ئۆزگىرىدۇ. مەسىلەن:

هُوَ مُعَلِّمٌ، مَا هُوَ بِمُعَلِّمٍ، مَا هُوَ مُعَلِّمًا. لَيْسَ هُوَ بِمُعَلِّمٍ، لَيْسَ هُوَ مُعَلِّمًا

«مَا» مُذَكَّرْ (ئەرلىك)، مُؤَنَّثْ (چىشى) نىڭ بىرلىك ۋە كۆپلۈكىگە ئوخشاش ئىشلىتىلىدۇ. ئەمما «لَيْسَ» جۈملە بېشى بولۇپ كەلگەندە «مُذَكَّرْ» نىڭ بىرلىكى بىلەن كۆپلۈكىگە «لَيْسَ»، «مُؤَنَّثْ» نىڭ بىرلىكى بىلەن كۆپلۈكىگە «لَيْسَتْ» قىلىپ ئىشلىتىلىدۇ.

اَلتَّمْرِينُ كۆنۈكمە

هَلْ أَنْتَ طَبِيبٌ؟ سىز دوختۇرمۇ؟
لَا، مَا أَنَا بِطَبِيبٍ. ياق، مەن دوختۇر ئەمەس.
هَلْ أَنْتُمْ أَطِبَّاءُ؟ سىزلەر دوختۇرمۇ؟
لَا، مَا نَحْنُ بِأَطِبَّاءَ. ياق، بىز دوختۇر ئەمەس.
هَلْ أَنْتِ طَبِيبَةٌ؟ سىز (م) دوختۇرمۇ؟
لَا، مَا أَنَا بِطَبِيبَةٍ. ياق، مەن دوختۇر ئەمەس (م)

هَلْ أَنْتُنَّ طَبِيبَاتٌ؟ سىزلەر (م) دوختۇرمۇ؟
لَا، مَا نَحْنُ بِطَبِيبَاتٍ. ياق، بىز دوختۇر ئەمەس (م)
هَلْ أَنْتَ طَبِيبٌ؟ سىز دوختۇرمۇ؟
لَا، مَا أَنَا طَبِيبًا. ياق، مەن دوختۇر ئەمەس
هَلْ أَنْتِ طَبِيبَةٌ سىز (م) دوختۇرمۇ
لَا، مَا أَنَا طَبِيبَةً. ياق، مەن دوختۇر ئەمەس (م)

مَا هُوَ بِسَائِقٍ. ئۇ شوپۇر ئەمەس. لَيْسَ هُوَ بِسَائِقٍ ئۇ شوپۇر ئەمەس.
مَا هِيَ بِسَائِقَةٍ ئۇ (م) شوپۇر ئەمەس لَيْسَتْ هِيَ بِسَائِقَةٍ ئۇ (م) شوپۇر ئەمەس.

مَا هُمْ بِسَائِقِينَ	ئۇلار شوپىر ئەمەس
لَيْسَ هُمْ بِسَائِقِينَ	ئۇلار شوپىر ئەمەس
مَا هُنَّ بِسَائِقَاتٍ	ئۇلار (م) شوپىر ئەمەس.
لَيْسَتْ هُنَّ بِسَائِقَاتٍ	ئۇلار (م) شوپىر ئەمەس.
مَا هُوَ سَائِقًا	ئۇ شوپىر ئەمەس
لَيْسَ هُوَ سَائِقًا	ئۇ شوپىر ئەمەس
مَا هُمْ سَائِقِينَ	ئۇلار شوپىر ئەمەس،
لَيْسَ هُمْ سَائِقِينَ	ئۇلار شوپىر ئەمەس.
مَا هُنَّ سَائِقَاتٍ	ئۇلار (م) شوپىر ئەمەس.
لَيْسَتْ هُنَّ سَائِقَاتٍ	ئۇلار (م) شوپىر ئەمەس.

اَلدَّرْسُ الْعَاشِرُ 10 - دەرس

1	دَفْتَرٌ	دەپتەر
2	غُرْفَةٌ	خانا، ئۆي
3	نَوْمٌ	ئۇيقۇ
4	سَيَّارَةٌ	ماشىنا (ئاۋتوموبىل)
5	جَرَّارَةٌ	تراكتور
6	دَبَّابَةٌ	تانكا
7	مُدَرَّعَةٌ	برونېۋىك
8	جُنْدِيَّةٌ	ھەربى (ئايال ئەسكەر)
9	طَائِرَةٌ	ئايروپىلان
10	عَمُودِيَّةٌ	تىك ئۇچار
11	حَرْبِيَّةٌ	ھەربى
12	عَسْكَرِيَّةٌ	ھەربى
13	مَدَنِيَّةٌ	پاسساژىر
14	نَفَّاثَةٌ	رېئاكتىپ
15	زَمِيلٌ	ساۋاقداش
16	صَدِيقٌ	دوست

اَلنَّصُّ   تېكست

هَلْ هٰذَا دَفْتَرٌ ؟

لَا ، مَا ـ (لَيْسَ) هٰذَا بِدَفْتَرٍ، بَلْ هٰذَا كِتَابٌ .

هَلْ هٰذِهِ غُرْفَةُ النَّوْمِ ؟

لَا ، لَيْسَتْ ـ (مَا) هٰذِهِ بِغُرْفَةِ النَّوْمِ، بَلْ هٰذِهِ غُرْفَةُ الدَّرْسِ .

هٰذِهِ { سَيَّارَةٌ عَسْكَرِيَّةٌ / طَائِرَةٌ حَرْبِيَّةٌ }   هٰذِهِ { دَبَّابَةٌ / جَرَّارَةٌ }

مَا / لَيْسَ } هٰذِهِ بِـ { سَيَّارَةٍ عَسْكَرِيَّةٍ / طَائِرَةٍ حَرْبِيَّةٍ / طَائِرَةٍ عَمُودِيَّةٍ }   بَلْ هٰذِهِ { سَيَّارَةٌ مَدَنِيَّةٌ / طَائِرَةٌ مَدَنِيَّةٌ / طَائِرَةٌ نَفَّاثَةٌ }

هَلْ فَهِمْتُمُ الدَّرْسَ السَّابِقَ ؟ ئۆتكەن دەرسنى چۈشەندىڭلارمۇ؟

فَهِمْنَا . چۈشەندۇق   مَا فَهِمْنَا . چۈشەنمىدۇق .

هَلِ الدَّرْسُ مَفْهُومٌ ؟ دەرس چۈشۈنۈشلۈك بولدىمۇ؟

مَفْهُومٌ . چۈشۈنۈشلۈك بولدى، غَيْرُ مَفْهُومٍ . چۈشۈنۈشسىز.

هَلْ لَكُمْ أَسْئِلَةٌ ؟ سوئاللىڭلار بارمۇ؟

مَنْ لَهُ سُؤَالٌ ؟ كىمنىڭ سوئالى بار؟

لِي سُؤَالٌ . مېنىڭ سوئالىم بار.

لَا ، لَيْسَ لَنَا أَسْئِلَةٌ . ياق سوئالىمىز يوق.

التمرين كۆنۈكمە

هل هذا دفتر ؟ مانۇ دەپتەرمۇ ؟

لا، ما = (ليس) هذا بدفتر بل هذا كتاب . ياق بۇ دەپتەر ئەمەس، بۇ كىتاپ

هل هذه غرفة النوم ؟ مانۇ ياتاقمۇ ؟

لا، ليست = (ما) هذه بغرفة النوم بل هذه غرفة الدرس . ياق، بۇ ياتاق ئەمەس، بۇ، سىنىپ .

هل تلك سيارة مدرعة ؟ ئانۇ برونېۋىكمۇ ؟

لا. ما = (ليست) تلك بسيارة مدرعة بل تلك دبابة . ياق، ئانۇ برونېۋىك ئەمەس، بەلكى ئۇ، تانكا

هل تلك سيارة جندية ؟ ئانۇ ھەربى ماشىنمۇ ؟

لا. ليست = (ما) تلك بسيارة جندية بل تلك سيارة مدنية ياق، ئانۇ ھەربى ماشىنا ئەمەس، بەلكى، ئۇ پاسسازىر ماشىنا

هل تلك طائرة مدنية ؟ ئانۇ پاسسازىر ئايروپىلانمۇ ؟

لا، ما = (ليست) بطائرة مدنية بل تلك طائرة عسكرية . ياق، ئانۇ پاسسازىر ئايروپىلانى ئەمەس، بەلكى ھەربى ئايروپىلان

هل تلك طائرة عمودية ؟ ئانۇ تىك ئۇچار ئايروپىلانمۇ ؟

لا، ليست = (ما) تلك بطائرة عمودية بل تلك طائرة نفاثة . ياق، ئانۇ تىك ئۇچار ئايروپىلان ئەمەس، رېئاكتىپ ئايروپىلان .

هل أنت معلم ؟ سىز ئوقۇتقۇچىمۇ ؟

لا، ما أنا بمعلم بل أنا طالب ياق، مەن ئوقۇتقۇچى ئەمەس، ئوقۇغۇچى

هَلْ هٰؤُلَاءِ مُعَلِّمُونَ ؟   ماۋۇلار ئوقۇتقۇچىمۇ؟

لَا، لَيْسَ (مَا) هٰؤُلَاءِ بِمُعَلِّمِينَ بَلْ هٰؤُلَاءِ طُلَّابٌ . ياق، ماۋۇلار ئوقۇتقۇچى

ئەمەس، بۇلار ئوقۇغۇچى .

لَا، لَيْسَتْ (مَا) هٰؤُلَاءِ بِمُعَلِّمَاتٍ بَلْ هٰؤُلَاءِ طَالِبَاتٌ . ياق، ماۋۇلار ئوقۇتقۇچى

(م) ئەمەس، بۇلار ئوقۇغۇچى. (م)

هَلْ أُولَائِكَ عُمَّالٌ؟   ئاۋۇلار ئىشچىمۇ؟

لَا، مَا (لَيْسَ) أُولَائِكَ بِعُمَّالٍ بَلْ أُولَائِكَ سَائِقُونَ . ياق، ئاۋۇلار ئىشچى ئەمەس

ئۇلار شوپۇر.

هَلْ أُولَائِكَ عَامِلَاتٌ ؟   ئۇلار ئىشچىمۇ؟ (م)

لَا، مَا (لَيْسَتْ) أُولَائِكَ بِعَامِلَاتٍ بَلْ أُولَائِكَ سَائِقَاتٌ . ياق، ئاۋۇلار (م)

ئىشچى ئەمەس، ئۇلار شوپۇر (م)

اَلدَّرْسُ الْحَادِي عَشَرَ 11-دەرس

مُفْرَدَاتٌ   سۆزلۈكلەر

1	عِنْدَ	دە	4	تَحْتَ	ئاستى، تېگى
2	فِي	دە	5	دَاخِلَ	ئىچى
3	مَاذَا...	ئۇ نېمە، نېمە بار	6	خَارِجَ	سىرتى، تاشقى
4	عَلَى	گە، ئۈستى	7	أَمَامَ	ئالدى
3	فَوْقَ	ئۈستى	8	وَرَاءَ	كەينى، ئارقىسى

9	خَلْفَ	كەينى ئارقىسى
10	جَرِيدَةٌ	گېزىت
11	مَجَلَّةٌ	ژۇرنال
12	سَبُّورَةٌ	داسكا
13	حَائِطٌ	
14	جِدَارٌ	تام
15	صُورَةٌ	رەسىم، سۈرەت
16	مَقْعَدٌ	ئورۇندۇق
17	حُجْرَةٌ	ئۆي، خانا
18	سَرِيرٌ	كارۋات
19	دَرَّاجَةٌ	ۋېلسىپىت
20	شَارِعٌ	كوچا
21	رَأْسٌ	باش
22	رُؤُوسٌ	باشلار

أَلنَّصّ تېكست

عِنْدَ الْمُعَلِّمِ جَرِيدَةٌ

عِنْدَ هٰذَا الطَّالِبِ مَجَلَّةٌ

فِي غُرْفَةِ الدَّرْسِ مُعَلِّمٌ وَطُلَّابٌ

عَلَى رُؤُوسِنَا مِصْبَاحٌ

عَلَى الْحَائِطِ سَبُّورَةٌ

فَوْقَ السَّبُّورَةِ صُورَةٌ

تَحْتَ الطَّاوِلَةِ مَقْعَدٌ

فِي دَاخِلِ الْحُجْرَةِ سَرِيرٌ

فِي خَارِجِ الْبَابِ دَرَّاجَةٌ

أَمَامَ الْمُعَلِّمِ كِتَابٌ

وَرَاءَ الطُّلَّابِ نَافِذَةٌ

خَلْفَ الْجِدَارِ شَارِعٌ

قُمْ مِنْ مَقَامِكَ	ئورنىڭدىن تۇرۇڭ
أَجِبْ عَنْ هٰذَا السُّؤَالِ	مۇشۇ سوئالغا جاۋاپ بېرىڭ
تَفَضَّلْ بِالْجُلُوسِ	ئولتۇرسىلا !
إِجْلِسْ	ئولتۇرۇڭ

اَلتَّمْرِينُ كۈنۈكمە

مَاذَا عِنْدَ الْمُعَلِّمِ ؟ ئوقۇتقۇچىدا نىمە بار؟

عِنْدَ الْمُعَلِّمِ جَرِيدَةٌ ئوقۇتقۇچىدا گېزىت بار.

مَاذَا عِنْدَ الطَّالِبِ ؟ ئوقۇغۇچىدا نىمە بار؟

عِنْدَ الطَّالِبِ مَجَلَّةٌ ئوقۇغۇچىدا ژۇرنال بار.

مَنْ فِي غُرْفَةِ الدَّرْسِ؟ دەرسخانىدا كىم بار؟

فِي غُرْفَةِ الدَّرْسِ مُعَلِّمٌ وَطُلَّابٌ دەرسخانىدا ئوقۇتقۇچى ۋە ئوقۇغۇچىلار بار.

مَاذَا عَلَى رُؤُوسِنَا ؟ ئۈستىمىزدە نىمە بار؟

عَلَى رُؤُوسِنَا مِصْبَاحٌ ئۈستىمىزدە چىراغ بار.

مَاذَا عَلَى الْحَائِطِ ؟ تامدا نىمە بار؟

عَلَى الْحَائِطِ سَبُّورَةٌ (I) تامدا داسكا بار.

عَلَى الْجِدَارِ سَبُّورَةٌ (II) تامدا داسكا بار.

مَاذَا فَوْقَ السَّبُّورَةِ ؟ داسكىنىڭ ئۈستىدە نىمە بار؟

فَوْقَ السَّبُّورَةِ صُورَةٌ داسكىنىڭ ئۈستىدە رەسىم بار.

مَاذَا عَلَى الطَّاوِلَةِ ؟ شىرە ئۈستىدە نىمە بار؟

عَلَى الطَّاوِلَةِ مِحْفَظَةٌ شىرە ئۈستىدە سومكا بار

مَاذَا تَحْتَ الطَّاوِلَةِ؟ شىرەنىڭ ئاستىدا نىمە بار؟

تَحْتَ الطَّاوِلَةِ مَقْعَدٌ شىرەنىڭ ئاستىدا ئورۇندۇق بار.

مَاذَا فِي دَاخِلِ الْحُجْرَةِ ؟ ئۆينىڭ ئىچىدە نىمە بار؟

فِي دَاخِلِ الْحُجْرَةِ سَرِيرٌ ئۆينىڭ ئىچىدە كارۋات بار.

مَاذَا فِي خَارِجِ الْبَابِ؟ ئۇيىنىڭ سىرتىدا نىمە بار؟

فِي خَارِجِ الْبَابِ دَرَّاجَةٌ ئۇيىنىڭ سىرتىدا ۋېلسىپىت بار.

مَاذَا أَمَامَ الْمُعَلِّمِ؟ ئوقۇتقۇچىنىڭ ئالدىدا نىمە بار؟

أَمَامَ الْمُعَلِّمِ كِتَابٌ ئوقۇتقۇچىنىڭ ئالدىدا كىتاب بار.

مَاذَا وَرَاءَ الطُّلَّابِ؟ ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئارقىسىدا نىمە بار.

وَرَاءَ الطُّلَّابِ نَافِذَةٌ ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئارقىسىدا دېرىزە بار.

مَاذَا خَلْفَ الْجِدَارِ؟ تامنىڭ كەينىدە نىمە بار

خَلْفَ الْجِدَارِ شَارِعٌ تامنىڭ كەينىدە كوچا بار.

اَلدَّرْسُ الثَّانِي عَشَرَ 12-دەرس

مُفْرَدَاتٌ سۆزلۈكلەر

1	لِـ... ، لَـ...	نىڭ ... بار	7	أَبْيَضُ	ئاق
2	أَ...	...مۇ؟	8	مُسَجِّلٌ	ماگنىتوفون
3	قَاسِمٌ	قاسىم	9	جَدِيدٌ	يېڭى
4	فَرِيدَةٌ	پەرىدە	10	حِذَاءٌ	بېتىنگە
5	قَمِيصٌ	كۆينەك	11	أَحْمَرُ	قىزىل
6	كَمَالٌ	كامال	12	أَسْوَدُ	قارا (رەڭ)

اَلنَّصُّ تېكىست

لِقَاسِمٍ قَمِيصٌ لِفَرِيدَةَ حِذَاءٌ

لِكَمَالٍ مُسَجِّلٌ

قَمِيصُ القَاسِمِ أَبْيَضُ . هٰذَا القَمِيصُ الأَبْيَضُ لِلقَاسِمِ

مُسَجِّلُ الكَمَالِ أَسْوَدُ ؟ هٰذَا المُسَجِّلُ الأَسْوَدُ لِلكَمَالِ

حِذَاءُ الفَرِيدَةِ أَحْمَرُ هٰذَا الحِذَاءُ الأَحْمَرُ لِلفَرِيدَةِ

مَنْ يُجِيبُ عَنْ هٰذَا السُّؤَالِ؟	ماۋزۇ سۇئالغا كىم جاۋاپ بېرىدۇ؟
هَلْ جَوَابُهُ صَحِيحٌ ؟	ئۇنىڭ جاۋابى توغرىمۇ؟
صَحِيحٌ	توغرا
غَيْرُ صَحِيحٍ	توغرا ئەمەس
خَاطِئٌ	خاتا

اَلتَّمْرِينُ كۆنۈكمە

أَلِلْقَاسِمِ قَمِيصٌ ؟ قاسىمنىڭ كۆينىكى بارمۇ؟

نَعَمْ لَهُ قَمِيصٌ . ھەئە، ئۇنىڭ كۆينىكى بار

أَلِلْكَمَالِ مُسَجِّلٌ ؟ كامالنىڭ ماگنىتوفونى بارمۇ؟

لَا، لَيْسَ لَهُ مُسَجِّلٌ ياق، ئۇنىڭ ماگنىتوفونى يوق

أَلِلْفَرِيدَةِ حِذَاءٌ ؟ پەرىدىنىڭ بىنكىسى بارمۇ؟

نَعَمْ لَهَا حِذَاءٌ . ھەئە ئۇنىڭ بىنكىسى بار

هَلْ قَمِيصُ القَاسِمِ أَبْيَضُ؟ قاسىمنىڭ كۆينىكى ئاقمۇ؟

نَعَمْ . هُوَ أَبْيَضُ ھەئە، ئاق

هَلْ مُسَجِّلُ الكَمَالِ أَسْوَدُ؟ كامالنىڭ ماگنىتوفونى قارىمۇ؟

نَعَمْ ، هُوَ أَسْوَدُ ھەئە، قارا.

هَلْ حِذَاءُ الفَرِيدَةِ أَحْمَرُ؟ پەرىدىنىڭ بىنكىسى قىزىلمۇ؟

نَعَمْ، هِيَ أَحْمَرُ — ھەئە، قىزىل

لِمَنْ هٰذَا الْقَمِيصُ الْأَبْيَضُ؟ بۇ ئاق كۆينەك كىمنىڭ؟

هٰذَا الْقَمِيصُ الْأَبْيَضُ لِلْقَاسِمِ بۇ ئاق كۆينەك قاسىمنىڭ

لِمَنْ هٰذَا الْمُسَجِّلُ الْأَسْوَدُ؟ بۇ ماگنىتوفون كىمنىڭ؟

هٰذَا الْمُسَجِّلُ الْأَسْوَدُ لِلْكَمَالِ بۇ قارا ماگنىتوفون كامالنىڭ

لِمَنْ هٰذَا الْحِذَاءُ الْأَحْمَرُ؟ بۇ قىزىل بىشتىكە كىمنىڭ؟

هٰذَا الْحِذَاءُ الْأَحْمَرُ لِلْفَرِيدَةِ. بۇ قىزىل بىشتىكە پەرىدىنىڭ.

الدَّرْسُ الثَّالِثُ عَشَرَ 13 - دەرس

مُفْرَدَاتٌ سۆزلۈكلەر

1	مُدَرِّسٌ	ئوقۇتقۇچى	11	مُوَظَّفِينَ	خىزمەتچىلەر
2	مُدَرِّسُونَ	ئوقۇتقۇچىلار	12	فَصْلٌ	سىنىپ، پەسىل
3	مَعْهَدٌ	ئىنستىتۇت	13	أَنْ.. قَدْ	گەن، غان
4	رَفِيقٌ	يولداش	14	جَاءَ، جَاؤُوا	كېلىشتى (كەلدى)
5	أَيْضًا	مۇ، ھەم	15	مُسْتَشْفَى	دوختۇرخانا
6	نَتَعَلَّمُ	ئوقۇۋاتىمىز	16	مُسْتَشْفَيَاتٌ	دوختۇرخانىلار
7	تَتَعَلَّمُونَ	ئوقۇۋاتىسىلەر	17	دَوَائِرُ	ئىدارىلەر
8	اَللُّغَةُ الْعَرَبِيَّةُ	ئەرەب تىلى	18	اَلْحُكُومَةُ	ھۆكۈمەت (سوۋېت)
9	فَرَاغِيَّةٌ	ئىشتىن سىرتقى	19	دَوَائِرُ الْحُكُومَةِ	ھۆكۈمەت ئىدارىلىرى
10	مُوَظَّفٌ	خىزمەتچى	20	وَحْدَةٌ	ئورۇن (ئىدارە)

21	وَحَدَاتٌ	ئورۇنلار	24	كَمْ	قانچە
22	أُخْرَى	باشقا	25	مِنْ	دىن،تىن
23	يُوجَدُ	بار	26	أَيْنَ	قەيەردە

أَلنَّصُّ تېكىست

نَحْنُ مُدَرِّسُونَ فِي مَعْهَدِ الْمُعَلِّمِينَ بِكَاشْغَرْ. وَهٰذَا الرَّفِيقُ أَيْضًا مُدَرِّسٌ فِي مَعْهَدِنَا. نَتَعَلَّمُ الْآنَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ فِي الْمَدْرَسَةِ الْفَرَاغِيَّةِ لِلْمُوَظَّفِينَ بِكَاشْغَرْ. فِي هٰذِهِ الْمَدْرَسَةِ فَصْلَانِ لِلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ ، فِي الْفَصْلِ الْأَوَّلِ خَمْسُونَ طَالِبًا وَفِي الْفَصْلِ الثَّانِي سِتَّةٌ وَخَمْسُونَ طَالِبًا . أَنَّهُمْ قَدْ جَاءُوا مِنَ الْمَدَارِسِ وَالْمُسْتَشْفَيَاتِ وَالدَّوَائِرِ الْحُكُومِيَّةِ وَالْوَحَدَاتِ الْأُخْرَى

إِفْتَحُوا كُتُبَكُمْ	كىتابلىرىڭلارنى ئېچىڭلار
أَنَا أَقْرَأُ أَوَّلًا	نەۋۋەلدە مەن ئوقۇپ بېرەي
إِقْرَأْ	ئوقۇڭ
إِقْرَئِي	ئوقۇڭ (م)
إِقْرَأُوا مَعِيْ	ماڭا ئەگىشىپ (مەن بىلەن بىللە) ئوقۇڭلار

أَلتَّمْرِينُ كونۇكمە

مِنْ أَيْنَ أَنْتُمْ ؟ سىزلەر قەيەردىن ؟

نَحْنُ مِنْ مَعْهَدِ الْمُعَلِّمِينَ بىز پېداگوگىكا ئىنستىتۇتىدىن.

فِي أَيْنَ مَعْهَدُكُمْ ؟ ئىنستىتۇتىڭلار نەدە ؟

مُحَمَّدٌ بَاكِسْتَانِيٌّ — ئىنستىتۇتىمىز قەشقەردە.

مَاذَا تَتَعَلَّمُونَ ؟ — نېمە ئوقۇۋاتىسىزلەر؟

نَتَعَلَّمُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ — ئەرەب تىلى ئوقۇۋاتىمىز

فِي أَيْنَ تَتَعَلَّمُونَ؟ — نەدە ئوقۇۋاتىسىزلەر؟

فِي الْمَدْرَسَةِ الْفَرَاغِيَّةِ لِلْمُوَظَّفِينَ — ئىشچى خىزمەتچىلەر ئىشتىن سىرتقى مەكتىپىدە

كَمْ فَصْلًا فِيهَا لِلُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ ؟ — ئۇنىڭدا قانچە ئەرەب تىلى سىنىپى بار؟

يُوجَدُ فَصْلَانِ — ئىككى سىنىپ بار

كَمْ طَالِبًا فِي فَصْلِكُمْ ؟ — سىنىپىڭلاردا قانچە ئوقۇغۇچى بار؟

فِي فَصْلِنَا خَمْسُونَ طَالِبًا — سىنىپىمىزدا ئەللىك ئوقۇغۇچى بار

مِنْ أَيْنَ الطُّلَّابُ ؟ — ئوقۇغۇچىلار قەيەرلەردىن ؟

مِنَ الْمَدَارِسِ وَالْمُسْتَشْفَيَاتِ — ئۇلار مەكتەپ ۋە دوختۇرخانىلاردىن

هَلْ مِنَ الدَّوَائِرِ الْحُكُومِيَّةِ وَالْوَحَدَاتِ الْأُخْرَى طُلَّابٌ ؟ — ھۆكۈمەت ئىدارىلىرى ۋە باشقا ئورۇنلاردىنمۇ ئوقۇغۇچىلار بارمۇ؟

نَعَمْ، يُوجَدُ — ھەئە، بار

اَلدَّرْسُ الرَّابِعَ عَشَرَ 14-دەرس

مُفْرَدَاتٌ

1	حِوَارٌ	سۆزلىشىش	4	سَنَوَاتٌ	يىللار
2	فُصُولٌ	سىنىپلار، پەسىللەر	5	رَبِيعٌ	باھار
3	سَنَةٌ	يىل، يىللىق	6	صَيْفٌ	ياز

7	خَرِيفٌ	كۈز	16	يُونِيُو	ئىيۇن
8	شِتَاءٌ	قىش	17	يُولِيُو	ئىيۇل
9	شَهْرٌ	ئاي	18	أَغُسْطُسُ	ئاۋغۇست
10	أَشْهُرٌ	ئايلار	19	سَبْتَمْبِرُ	سېنتابىر
11	يَنَايِرُ	يانۋار	20	أُكْتُوبِرُ	ئوكتەبىر
12	فِبْرَايِرُ	فېۋرال	21	نُوفَمْبِرُ	نويابىر
13	مَارِسُ	مارت	22	دِيسَمْبِرُ	دېكابىر
14	أَبْرِيلُ	ئاپرېل	23	إِثْنَا عَشَرَ	ئون ئىككى
15	مَايُو	ماي			

اَلنَّصُّ تېكست

حِوَارٌ سۆزلۈشۈش

كَمْ فَصْلاً فِي السَّنَةِ ؟ بىر يىل قانچە پەسىل بولىدۇ ؟

فِي السَّنَةِ أَرْبَعَةُ فُصُولٍ بىر يىل، تۆرت پەسىل بولىدۇ.

مَا هِيَ فُصُولُ السَّنَةِ ؟ يىلنىڭ پەسىللىرى قايسى ؟

فُصُولُ السَّنَةِ هِيَ: اَلرَّبِيعُ وَالصَّيْفُ وَالْخَرِيفُ وَالشِّتَاءُ

يىلنىڭ پەسىللىرى: باھار، ياز، كۈز، قىش.

كَمْ شَهْرًا فِي السَّنَةِ ؟ بىر يىل قانچە ئاي بولىدۇ؟

فِي السَّنَةِ إِثْنَا عَشَرَ شَهْرًا بىر يىل ئون ئىككى ئاي بولىدۇ

مَا هِيَ أَشْهُرُ السَّنَةِ ؟ يىلنىڭ ئايلىرى قايسى ؟

هِيَ : يَنَايِرُ ، فِبْرَايِرُ ، مَارِسُ ، أَبْرِيلُ ، مَايُو ، يُونِيُو ،

يُولِيُو، أَغُسْطُسْ، سَبْتَمْبِرْ، أُكْتُوبِرْ، نُوفَمْبِرْ، دِيسَمْبِرْ.

ئۇلار: يانۋار، فېۋرال، مارت، ئاپرېل، ماي، ئىيۇن،
ئىيۇل، ئاۋغۇست، سېنتەبىر، ئوكتەبىر، نويابىر، دېكابىر.

أَلتَّدْرِيبُ مەشىق

فُصُولُ، أَشْهُرٍ، شَهْرًا، كَمْ، إِثْنَا، فِي السَّنَةِ دېگەن
سۆزلەر بىلەن تۆۋەندىكى بوشلۇقلارنى تولدۇرۇڭ.

كَمْ ___ فِي السَّنَةِ؟ ___ ___ فِي السَّنَةِ؟

مَاهِيَ ___ السَّنَةِ؟ مَاهِيَ أَشْهُرِ ___

فِي السَّنَةِ ___ ___ ___ ___ عَشَرَ شَهْرًا

اَلدَّرْسُ الْخَامِسَ عَشَرَ

مُفْرَدَاتٌ

	مُذَكَّرٌ	مُؤَنَّثٌ	رَقْمٌ	
1	وَاحِدٌ	وَاحِدَةٌ	١	بىر
	أَحَدٌ	إِحْدَى	١	"
2	إِثْنَانِ	إِثْنَتَانِ	٢	ئىككى
3	ثَلَاثٌ	ثَلَاثَةٌ	٣	ئۈچ
4	أَرْبَعٌ	أَرْبَعَةٌ	٤	تۆرت
5	خَمْسٌ	خَمْسَةٌ	٥	بەش
6	سِتٌّ	سِتَّةٌ	٦	ئالتە
7	سَبْعٌ	سَبْعَةٌ	٧	يەتتە
8	ثَمَانٍ	ثَمَانِيَةٌ	٨	سەككىز
9	تِسْعٌ	تِسْعَةٌ	٩	توققۇز
10	عَشْرٌ	عَشَرَةٌ	١٠	ئون
11	مَقَالَةٌ، مَقَالَاتٌ (ج)			ماقالا
12	لَيْلٌ، لَيَالٍ (ج)			كېچە
13	مَنْزِلٌ			ئائىلە
14	قَرَأَ			ئوقۇدى

15	اِشْتَرَيْتُ	سېتىۋالدىم	18	أَقَمْتُ	تۇردۇم
16	كَتَبْتُ	يازدىم	19	شَاهَدْتُ	كۆردۈم
17	رَأَيْتُ	كۆردۈم	20	يَ (أنا)	مەن

اَلنَّصُّ

لِي كِتَابٌ وَاحِدٌ وَكُرَّاسَةٌ وَاحِدَةٌ

لَكَ كِتَابَانِ إِثْنَانِ وَكُرَّاسَتَانِ إِثْنَتَانِ

إِشْتَرَيْتُ كِتَابَيْنِ إِثْنَيْنِ وَكُرَّاسَتَيْنِ إِثْنَتَيْنِ

قَرَأْتُ ثَلَاثَةَ كُتُبٍ ،كَتَبْتُ أَرْبَعَ مَقَالَاتٍ

رَأَيْتُ خَمْسَةَ طُلَّابٍ وَسِتَّ طَالِبَاتٍ

أَقَمْتُ فِي الْمَنْزِلِ سَبْعَةَ أَيَّامٍ

شَاهَدْتُ ثَمَانِيَ طَائِرَاتٍ وَعَشَرَ دَبَّابَاتٍ

تۆۋەندىكى بوش ئورۇنلارنى مۇناسىپ سۆزلەر بىلەن تولدۇرۇڭ

لِيَ ــــ وَاحِدٌ ، لَكَ ــــ إِثْنَانِ ، ــــ ــــ إِثْنَتَيْنِ ،

ــــ خَمْسَةَ ــــ ، ــــ ــــ إِثْنَيْنِ ، ــــ سِتَّ ــــ ،

لَكَ ــــ إِثْنَتَانِ . لَهُ ــــ وَاحِدَةٌ

أَلْقَوَاعِدُ

1) بىر، ئىككى (وَاحِدٌ ، إِثْنَانِ) «ساناق سان» بولۇپ كەلگەندە ئىسىمنىڭ «مُذَكَّر» ۋە «مُؤَنَّث»لىكىگە ماسلىشىپ ئىسىمنىڭ كەينىگە ئۇلىنىپ كېلىدۇ. مەسىلەن: كِتَابٌ وَاحِدٌ ، مَجَلَّةٌ وَاحِدَةٌ. كِتَابَانِ إِثْنَانِ ، مَجَلَّتَانِ إِثْنَتَانِ.

2) ئۈچتىن ئونغىچە بولغان «ساناق سان» يۇقىرىدىكىنىڭ ئەكسىچە ئىسىم

سانى ئاللىدا كېلىدۇ. ئىسىم كوپلۈك بولۇپ «مُذَكَّرٌ» بولسا سان «مُؤَنَّثٌ»، ئىسىم «مُؤَنَّثٌ» بولسا، سان «مُذَكَّرٌ» شەكلىدە كېلىدۇ. ئىسىمنىڭ ئاخىرقى ھەرپى قوش زىرلىق ئوقۇلىدۇ. مەسىلەن، ثَلَاثَةُ طُلَّابٍ، أَرْبَعُ طَالِبَاتٍ، تِسْعَةُ عُمَّالٍ، عَشْرُ عَامِلَاتٍ.

اَلدَّرْسُ السَّادِسَ عَشَرَ

مُفْرَدَاتٌ

١	مَرَّتْ	ئۆتتى	١٣	عِشْرُونَ	٢٠	يىگىرمە
٢	جَنَيْتُ	ئۈزدۈم	١٤	ثَلَاثُونَ	٣٠	ئوتتۇز
٣	إِسْتَرَحَ	دەم ئالدى	١٥	أَرْبَعُونَ	٤٠	قىرىق
٤	حَضَرَ	قاتناشتى (كەلدى)	١٦	خَمْسُونَ	٥٠	ئەللىك
٥	سَافَرَ	يول يۈردى	١٧	سِتُّونَ	٦٠	ئاتمىش
٦	تَنَاوَلْتُ	يېدىم	١٨	سَبْعُونَ	٧٠	يەتمىش
٧	تُفَّاحَةٌ	ئالما	١٩	ثَمَانُونَ	٨٠	سەكسەن
٨	حَظِيرَةٌ	قوتان	٢٠	تِسْعُونَ	٩٠	توقسان
٩	بَقَرَةٌ	كالا (ئىنەك)	٢١	مِئَةٌ	١٠٠	يۈز
١٠	تِلْمِيذٌ	ئوقۇغۇچى	٢٢	مِئَتَانِ	٢٠٠	ئىككى يۈز
١١	خَوْخٌ	شاپتۇل	٢٣	ثَلَاثُمِئَةٍ	٣٠٠	ئۈچ يۈز
١٢	قِرَدَةٌ	مايمۇن	٢٤	أَرْبَعُمِئَةٍ	٤٠٠	تۆت يۈز

اَلنَّصُّ

رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ طَالِبًا

مَرَّتْ إِحْدَى عَشْرَةَ سَيَّارَةً

بِالْمَدْرَسَةِ إِثْنَتَا عَشْرَةَ غُرْفَةً

بِالْحُجْرَةِ إِثْنَا عَشَرَ كُرْسِيًّا

جَاءَ ثَلَاثَةَ عَشَرَ طَالِبًا

إِشْتَرَيْتُ ثَلَاثَ عَشْرَةَ تُفَّاحَةً

بِالْحُجْرَةِ أَرْبَعَ عَشْرَةَ طَاوِلَةً

تَنَاوَلْتُ سَبْعَةَ عَشَرَ خُوخًا

شَاهَدْتُ تِسْعَ عَشْرَةَ قِرْدَةً

حَضَرَ وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ طَالِبًا

فِي الْفَصْلِ ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ طَالِبًا

إِسْتَرَحْتُ أَرْبَعَةً وَعِشْرُونَ يَوْمًا

عِنْدِي تِسْعَةٌ وَثَلَاثُونَ كِتَابًا

إِشْتَرَيْتُ تِسْعَةً وَأَرْبَعِينَ دَفْتَرًا

اَلتَّمْرِينُ

كَمْ كِتَابًا لَكَ ؟ — سىزنىڭ نه چچه كتابىڭىز بار ؟

لِي كِتَابٌ وَاحِدٌ . — مېنىڭ بىر كتابىم بار

كَمْ كِتَابًا إِشْتَرَيْتَ ؟ — نه چچه كتاب سېتىۋالدىڭىز ؟

إِشْتَرَيْتُ كِتَابَيْنِ إِثْنَيْنِ . — ئىككى كتاب سېتىۋالدىم

كَمْ طَالِبًا رَأَيْتَ ؟ — نه چچه ئوقوغوچىنى كوردىڭىز ؟

رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ طَالِبًا . — ئون بىر ئوقوغوچىنى كوردۇم

كَمْ كِتَابًا قَرَأْتَ ؟ — نەچچە كىتاپ ئوقۇدىڭىز ؟

قَرَأْتُ ثَلَاثَةَ كُتُبٍ . — ئۈچ كىتاپ ئوقۇدۇم .

كَمْ يَوْمًا أَقَمْتَ فِي الْمَنْزِلِ ؟ — ئۆيدە نەچچە كۈن تۇردىڭىز ؟

أَقَمْتُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ — يەتتە كۈن تۇردۇم

كَمْ غُرْفَةً بِالْمَدْرَسَةِ ؟ — مەكتەپتە نەچچە ئۆي بار ؟

بِالْمَدْرَسَةِ إِثْنَا عَشَرَةَ غُرْفَةً . — مەكتەپتە ئون ئىككى ئۆي بار .

كَمْ تُفَّاحَةً إِشْتَرَيْتَ ؟ — نەچچە ئالما سېتىۋالدىڭىز ؟

إِشْتَرَيْتُ خَمْسَ عَشَرَةَ تُفَّاحَةً . — ئون بەش ئالما سېتىۋالدىم .

كَمْ لَيْلَةً سَافَرَ هَذَا السَّائِقُ ؟ — بۇ شوپۇر نەچچە كېچە يول يۈردى ؟

سَافَرْتُ عَشَرَةَ لَيْلَةً . — ئون ئالتە كېچە يول يۈردى

كَمْ كِتَابًا عِنْدَكَ ؟ — سىزدە نەچچە كىتاپ بار ؟

عِنْدِي ثَمَانِيَةٌ وَثَلَاثُونَ كِتَابًا . — مەندە ئوتتۇز سەككىز كىتاپ بار .

كَمْ تُفَّاحَةً جَنَيْتَ ؟ — نەچچە ئالما ئۈزدىڭىز ؟

جَنَيْتُ تِسْعًا وَأَرْبَعِينَ تُفَّاحَةً — قىرىق توققۇز ئالما ئۈزدۈم .

اَلْقَوَاعِدُ

١) «عَشَرَ» ئون بىردىن ئون توققۇزغىچە بولغان ئىككى خانىلىق سانلارنى ئىپادىلەيدىغان سانالغان ئىسىم مُؤَنَّثْ بولسا، ئاخىرىغا «ة» قوشۇلۇپ «عَشْرَةَ» بولۇپ كېلىدۇ.

مەسىلەن، فِي الْغُرْفَةِ ثَلَاثَةَ عَشَرَ طَالِبًا وَأَرْبَعَ عَشْرَةَ طَالِبَةً .

٢) 13 تىن 19 غىچە، 23 تىن 29 غىچە، 33 تىن 39 غىچە، 43 تىن 49 غىچە تا 99 غىچە بولغان ئىككى خانىلىق سانلارنىڭ بىرلىرىنى ئىپادىلىگۈچى ئىسىم مۇئەننەس بولسا!

بىرلىرىنى «مۇئەننەس»، ئىسىم مۇئەننەس بولسا بىرلىرىنى «مۇزەككەر» قىلىدۇ.

مەسىلەن: اِجْتَنَيْتُ خَمْسَ عَشْرَةَ تُفَّاحَةً وَسِتَّةَ عَشَرَ خَوْخًا. عِنْدِي تِسْعَةٌ وَعِشْرُونَ كِتَابًا وَسِتٌّ وَثَلَاثُونَ كُرَّاسَةً. رَأَيْتُ سَبْعَةً وَأَرْبَعِينَ عَامِلًا وَخَمْسًا وَخَمْسِينَ فَلَّاحَةً.

5، 11 دىن 99 غىچە بولغان سانلار بىلەن سانالغان ئىسىملار بىرلىك شەكلىدە بولۇپ ئاخىرى قوش زەبەرلىك كېلىدۇ.

مەسىلەن: أَحَدَ عَشَرَ كُرْسِيًّا، تِسْعَةٌ وَتِسْعُونَ طَالِبًا.

6، يىگىرمە، ئوتتۇز، قىرىق تا......، يۈز، ئىككىيۈز، ئۈچيۈز......، مىڭ ۋە مىليون قاتارلىق خانە ساناقلىرىدا «مُذَكَّرٌ، مُؤَنَّثٌ» ئايرىمىسى بولمايدۇ. يىگىرمە دىن يۇقىرى سانلارنى ئوقۇشتا ۋە خەت بىلەن يېزىشتا ھەر بىر خانە ئارىلىقىغا «و» قوشۇلىدۇ.

مەسىلەن: وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ، إِثْنَانِ وَثَلَاثُونَ. ثَلَاثَةٌ وَأَرْبَعُونَ أَرْبَعَةٌ وَخَمْسُونَ. مِئَةٌ وَوَاحِدٌ. مِئَةٌ وَأَرْبَعَ عَشْرَةَ. مِئَةٌ وَوَاحِدٌ وَسِتُّونَ. ثَلَاثُمِئَةٍ وَأَرْبَعَةٌ وَسَبْعُونَ.

اَلدَّرْسُ السَّابِعُ عَشَرَ

مُفْرَدَاتٌ

١	يَوْمٌ، أَيَّامٌ	كۈن، كۈنلەر	٤	أَسَابِيعُ	ھەپتىلەر
٢	اَلْيَوْمَ	بۈگۈن	٥	أَيُّ	قايسى
٣	أُسْبُوعٌ	ھەپتە	٦	نَهَارٌ	كۈندۈز

٧	أحد	يەكشەنبە	١٢	جمعة	جۈمە
٨	إِثْنَيْنِ	دۈشەنبە	١٣	سَبْتٌ	شەنبە
٩	ثَلَاثَاءُ	سەشەنبە	١٤	سَاعَةٌ	سائەت
١٠	أَرْبَعَاءُ	چارشەنبە	١٥	دَقِيقَةٌ	مىنۇت
١١	خَمِيسٌ	پەيشەنبە	١٦	ثَانِيَةٌ	سېكۇنت

أَلنَّصُّ

فِي الشَّهْرِ أَرْبَعَةُ أَسَابِيعَ . فِي الْأُسْبُوعِ سَبْعَةُ أَيَّامٍ ، وَهِيَ الْأَحَدُ وَالْإِثْنَيْنُ وَالثَّلَاثَاءُ وَالْأَرْبَعَاءُ وَالْخَمِيسُ وَالْجُمْعَةُ وَالسَّبْتُ . فِي الْيَوْمِ أَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ سَاعَةً ، ثَلَاثَ عَشْرَةَ سَاعَةً مِنْهَا فِي النَّهَارِ ، وَإِحْدَى عَشْرَةَ سَاعَةً مِنْهَا فِي اللَّيْلِ فِي السَّاعَةِ سِتُّونَ دَقِيقَةً . فِي الدَّقِيقَةِ سِتُّونَ ثَانِيَةً

أَلتَّمْرِينُ

كَمْ يَوْمًا فِي الشَّهْرِ ؟ — بىر ئاي قانچە كۈن؟

فِي الشَّهْرِ ثَلَاثُونَ يَوْمًا . — بىر ئاي ئوتتۇز كۈن.

كَمْ أُسْبُوعًا فِي الشَّهْرِ ؟ — بىر ئاي نەچچە ھەپتە؟

فِي الشَّهْرِ أَرْبَعَةُ أَسَابِيعَ — بىر ئاي تۆرت ھەپتە

كَمْ يَوْمًا فِي الْأُسْبُوعِ ؟ — بىر ھەپتە قانچە كۈن ؟

فِي الْأُسْبُوعِ سَبْعَةُ أَيَّامٍ — بىر ھەپتە يەتتە كۈن

فِي أَيِّ يَوْمٍ مِنَ الْأُسْبُوعِ نَحْنُ الْيَوْمَ ؟ بۈگۈن كۈنگە نىمە ؟

نَحْنُ الْيَوْمَ فِي يَوْمِ الـ { إِثْنَيْنِ / سَبْتِ } بۈگۈن { دۈشەنبە / شەنبە }

كَمْ سَاعَةً فِي الْيَوْمِ ؟ بىر كۈن قانچە سائەت ؟

فِي الْيَوْمِ أَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ سَاعَةً. بىر كۈن يىگىرمە تۆرت سائەت

كَمْ سَاعَةً فِي النَّهَارِ؟ كۈندۈز قانچە سائەت؟

فِي النَّهَارِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ سَاعَةً . كۈندۈزى ئون ئۈچ سائەت

كَمْ سَاعَةً فِي اللَّيْلِ ؟ كېچە قانچە سائەت ؟

فِي اللَّيْلِ إِحْدَى عَشْرَةَ سَاعَةً كېچە ئون بىر سائەت

كَمْ دَقِيقَةً فِي السَّاعَةِ ؟ بىر سائەت قانچە مىنۇت؟

فِي السَّاعَةِ سِتُّونَ دَقِيقَةً . بىر سائەت ئاتمىش مىنۇت

كَمْ ثَانِيَةً فِي الدَّقِيقَةِ ؟ بىر مىنۇت قانچە سېكۇنت ؟

فِي الدَّقِيقَةِ سِتُّونَ ثَانِيَةً

أَلدَّرْسُ الثَّامِنَ عَشَرَ

مُفْرَدَاتٌ

١	أَوَّلٌ ، أَلْأَوَّلُ	بىرىنچى	٦	سَادِسٌ ، أَلسَّادِسُ	ئالتىنچى
٢	ثَانٍ ، أَلثَّانِي	ئىككىنچى	٧	سَابِعٌ ، أَلسَّابِعُ	يەتتىنچى
٣	ثَالِثٌ ، أَلثَّالِثُ	ئۈچىنچى	٨	ثَامِنٌ ، أَلثَّامِنُ	سەككىزىنچى
٤	رَابِعٌ ، أَلرَّابِعُ	تۆرتىنچى	٩	تَاسِعٌ ، أَلتَّاسِعُ	توققۇزىنچى
٥	خَامِسٌ ، أَلْخَامِسُ	بەشىنچى	١٠	عَاشِرٌ ، أَلْعَاشِرُ	ئونىنچى

١١	أَدْخُلُ	كىرىمەن	١٩	ظُهْرٌ	چۈش ۋاقتى
١٢	تَدْخُلُ	كىرىسىز	٢٠	مَتَى	قاچان
١٣	إِلَّا	كەم	٢١	وَصَلْنَا	يېتىپ كەلدۇق
١٤	رُبْعٌ	چارەك (¼)	٢٢	وَصَلْتُمْ	يېتىپ كەلدىڭلار
١٥	نِصْفٌ	يېرىم (½)	٢٣	عَامٌ	يىل
١٦	صَبَاحٌ	ئەتىگەن	٢٤	إِلَى	غا، گە
١٧	مَسَاءٌ	كەچ	٢٥	تَسِيرُ	كۆرسەتمەكتە
١٨	عَشَاءٌ	ئاخشام			

اَلنَّصُّ

هُوَ طَالِبٌ فِي السَّنَةِ الْأُولَى ، أَنَا طَالِبٌ فِي السَّنَةِ الثَّانِيَةِ

أَدْخُلُ الْمَدْرَسَةَ فِي السَّاعَةِ الثَّامِنَةِ إِلَّا رُبْعًا فِي الصَّبَاحِ ،

وَأَخْرُجُ مِنْهَا فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ بَعْدَ الظُّهْرِ .

اَلتَّمْرِينُ

مَتَى تَدْخُلُ الْمَدْرَسَةَ ؟ مەكتەپكە قاچان كىرىسىز؟

أَدْخُلُ فِي السَّاعَةِ الثَّامِنَةِ إِلَّا رُبْعًا فِي الصَّبَاحِ . ئەتىگەن سائەت چارەك كەم سەككىزدە كىرىمەن

مَتَى تَخْرُجُ مِنْهَا ؟ مەكتەپتىن قاچان چىقىسىز؟

أَخْرُجُ مِنْهَا فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ بَعْدَ الظُّهْرِ . چۈشتىن كېيىن سائەت تۆتتە چىقىمەن .

كَمِ السَّاعَةُ الْآنَ ؟ ھازىر سائەت نەچچە بولدى؟

أَلسَّاعَةُ الْآنَ	التَّاسِعَةُ وَالدَّقِيقَةُ الْخَامِسَةُ	هازىر سائەت	9 دىن 5 مىنۇت ئۆتتى
	الْعَاشِرَةُ وَخَمْسُ دَقَائِقَ		10 دىن 5 مىنۇت ئۆتتى
	السَّابِعَةُ وَخَمْسَ عَشْرَةَ دَقِيقَةً		7 دىن 15 مىنۇت ئۆتتى
	سَادِسَةٌ وَخَمْسٌ وَعِشْرُونَ دَقِيقَةً .		6 دىن 25 مىنۇت ئۆتتى
	خَامِسَةٌ وَنِصْفٌ .		بەش يېرىم بولدى
	أَرْبَعَةٌ إِلَّا رُبْعًا .		4 كە چارەك كەم
	ثَالِثَةٌ إِلَّا خَمْسَ دَقَائِقَ .		3 كە 5 مىنۇت قالدى

كَمِ السَّاعَةُ الْآنَ ؟ هازىر سائەت نەچچە بولدى؟

اَلسَّاعَةُ الْآنَ تُشِيرُ إِلَى الثَّانِيَةِ وَالنِّصْفِ . هازىر سائەت 2 يېرىمنى كۆرسىتىۋاتىدۇ

كَمْ سَاعَتُكَ الْآنَ ؟ هازىر سائىتىڭىز قانچە بولدى؟

سَاعَتِي الْآنَ تُشِيرُ إِلَى التَّاسِعَةِ وَالدَّقِيقَةِ الْعَاشِرَةِ . هازىر سائىتىم 9 دىن 10 مىنۇتنى كۆرسىتىۋاتىدۇ

مَتَى وَصَلْتُمْ إِلَى كَاشْغَرَ ؟ قەشقەرگە قاچان يېتىپ كەلدىڭلار؟

وَصَلْنَا فِي الْيَوْمِ الْخَامِسِ وَالْعِشْرِينَ مِنْ مَايُو . 25 - مايدا يېتىپ كەلدۇق

فِي أَيِّ يَوْمٍ مِنَ الشَّهْرِ نَحْنُ الْيَوْمَ ؟ بۈگۈن ئاينىڭ قانچىسى؟

نَحْنُ الْيَوْمَ فِي الثَّالِثِ وَالْعِشْرِينَ مِنْ أُكْتُوبَرَ عَامَ أَلْفٍ وَتِسْعِمِائَةٍ وَتِسْعَةٍ وَسَبْعِينَ ،

بۈگۈن 1979 - يىلى 23 - ئۆكتەبىر كۈنى

أَلْقَاعِدَةُ

دەرىجە سانلار ئىسىمنىڭ ئاخىرىغا ئۇلىنىپ كېلىدۇ. ئىسىم «مُؤَنَّثٌ» بولسا دەرىجە سانىڭ ئاخىرىغا «ة» قوشۇلىدۇ. مەسىلەن: أَلْبَابُ الثَّالِثُ، أَلْفِرْقَةُ الثَّالِثَةُ. پەقەت «أَوَّلُ» «مُؤَنَّثٌ» ئىسىمغا ئۇلانغاندا ئاخىرىغا «ى» قوشۇلىدۇ. مەسىلەن: أَلْفِرْقَةُ الْأُولَى .

اَلدَّرْسُ التَّاسِعَ عَشَرَ

مُفْرَدَاتٌ

١ قَرَأَ ٢ قَرَأَتْ (م)	ئوقۇدى	٦ رَفَعَ ٧ رَفَعَتْ (م)	كۆتەردى
٣ حَصَدَ ٤ حَصَدَتْ (م)	ئوردى	٨ جُنْدِيٌّ ٩ جُنْدِيَّةٌ (م)	ئەسكەر
٥ أَخَذَتْ	ئالدىم	١٠ قَمْحٌ	بۇغداي

اَلنَّصُّ

١
قَرَأَ طَالِبٌ كِتَابًا — قَرَأَتْ طَالِبَةٌ كِتَابًا
حَصَدَ فَلَّاحٌ قَمْحًا — حَصَدَتْ فَلَّاحَةٌ قَمْحًا
رَفَعَ جُنْدِيٌّ عَلَمًا — رَفَعَتْ جُنْدِيَّةٌ عَلَمًا

٢
قَرَأَ الطَّالِبُ كِتَابًا — قَرَأَتِ الطَّالِبَةُ كِتَابًا
حَصَدَ الْفَلَّاحُ قَمْحًا — حَصَدَتِ الْفَلَّاحَةُ قَمْحًا
رَفَعَ الْجُنْدِيُّ عَلَمًا — رَفَعَتِ الْجُنْدِيَّةُ عَلَمًا

٣
قَرَأَ الطَّالِبُ الْكِتَابَ — قَرَأَتِ الطَّالِبَةُ الْكِتَابَ
حَصَدَ الْفَلَّاحُ الْقَمْحَ — حَصَدَتِ الْفَلَّاحَةُ الْقَمْحَ
رَفَعَ الْجُنْدِيُّ الْعَلَمَ — رَفَعَتِ الْجُنْدِيَّةُ الْعَلَمَ

٤
قَرَأْتُ الْكِتَابَ — رَفَعْتُ الْعَلَمَ
حَصَدْتُ الْقَمْحَ — أَخَذْتُ الْقَلَمَ

أَلتَّمْرِينُ

ضَعْ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً فِي كُلِّ مَكَانٍ خَالٍ فِيمَا يَأْتِي :

مۇۋاپىق سوزلەر بىلەن تۆۋەندىكى بوش ئورۇنلارنى تولدۇرۇڭ :

قَرَأَ ___ كِتَابًا	قَرَأَتِ الْ___ الْ___
حَصَدَتْ ___ قَمْحًا	حَصَدَ الْ___ الْ___
رَفَعَ الْجُنْدِيُّ ___	رَفَعَتِ الْ___ الْ___

___ ___ الْكِتَابَ	___ الـ___ كِتَابًا
___ ___ الْعَلَمَ	___ الـ___ عَلَمًا
___ ___ الْقَمْحَ	___ الـ___ قَمْحًا

أَلدَّرْسُ الْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

١	كَتَبَ	يازدى	٢	كَتَبُوا (ج)	يازدى(ئۇلار)
٣	كَتَبَتْ (م)	يازدى	٤	كَتَبْنَ (م،ج)	يازدى(ئۇلار)
٥	كَتَبْتَ	يازدىڭىز	٦	كَتَبْتُمْ (ج)	يازدىڭىزلار
٧	كَتَبْتِ (م)	يازدىڭىز	٨	كَتَبْتُنَّ (م،ج)	يازدىڭىزلار
٩	كَتَبْتُ	يازدىم	١٠	كَتَبْنَا (ج)	يازدۇق
١١	لَبِسَ	كەيدى	١٢	لَبِسُوا (ج)	كەيدى(ئۇلار)
١٣	لَبِسَتْ (م)	كەيدى	١٤	لَبِسْنَ (ج)	كەيدى (ئۇلار)
١٥	أَ نْتَ	كەيدىڭىز	١٦	لَبِسْتُمْ (ج)	كەيدىڭىزلار

١٧	لَبِسْتِ (م)	كەيدىڭىز	١٨	لَبِسْتُنَّ (م)	كەيدىڭىزلار
١٩	لَبِسْتُ	كەيدىم	٢٠	لَبِسْنَا	كەيدۇق
٢١	لَعِبُوا	ئوينىدى(لار)	٢٢	لَعِبْتُنَّ (م)	ئوينىدىڭىزلار
٢٣	لَعِبْنَا	ئوينىدۇق	٢٤	كُرَةٌ	توپ

اَلنَّصُّ

فَعَلَ

هُوَ كَتَبَ الدَّرْسَ
أَنْتَ كَتَبْتَ الدَّرْسَ
أَنَا كَتَبْتُ الدَّرْسَ

فَعِلَ

هُوَ لَبِسَ الْحِذَاءَ
أَنْتَ لَبِسْتَ الْحِذَاءَ
أَنَا لَبِسْتُ الْحِذَاءَ

هُمْ كَتَبُوا الدَّرْسَ
أَنْتُمْ كَتَبْتُمُ الدَّرْسَ
نَحْنُ كَتَبْنَا الدَّرْسَ

هُمْ لَعِبُوا الْكُرَةَ
أَنْتُنَّ لَعِبْتُنَّ الْكُرَةَ
نَحْنُ لَعِبْنَا الْكُرَةَ

هِيَ كَتَبَتِ الدَّرْسَ
أَنْتِ كَتَبْتِ الدَّرْسَ
هُنَّ كَتَبْنَ الدَّرْسَ
أَنْتُنَّ كَتَبْتُنَّ الدَّرْسَ

هِيَ لَبِسَتِ الْحِذَاءَ
أَنْتِ لَبِسْتِ الْحِذَاءَ
هُنَّ لَبِسْنَ الْحِذَاءَ
أَنْتُنَّ لَبِسْتُنَّ الْحِذَاءَ

اَلتَّدْرِيبُ مەشق

تۆۋەندىكى سۆزلەرنى ئۈچ شەخسى بىلەن تۈرلەڭلار:

قَرَأَ حَصَدَ رَفَعَ أَخَذَ

وَصَلَ دَخَلَ حَضَرَ جَنَى

أَلدَّرْسُ الْحَادِي وَالْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

١	أَبٌ	ئاتا، دادا	٩	قُمْتُ	قوپتۇم
٢	أُمٌّ	ئانا	١٠	أَكَلْتُ	يېدىم
٣	مَعَ	بىلەن	١١	أَدَّيْتُ	ئورۇندىدىم
٤	رَادِيُو	رادىئو	١٢	ذَهَبْتُ	باردىم، كەتتىم
٥	بَاكِرًا	بالدۇر	١٣	فَهِمْتُ	چۈشەندىم
٦	فُطُورٌ	ئەتىگەنلىك تاماق	١٤	عُدْتُ	قايتتىم، قايتىپ كەلدىم
٧	مَلَابِسُ	كىيىم-كېچەك	١٥	إِسْتَمَعْتُ	ئاڭلىدىم
٨	وَاجِبٌ	تاپشۇرۇق			

أَلنَّصُّ

قُمْتُ مِنَ النَّوْمِ بَاكِرًا ، لَبِسْتُ مَلَابِسِي ، إِسْتَمَعْتُ الرَّادِيُو ، أَكَلْتُ الْفُطُورَ مَعَ أَبِي وَأُمِّي ، أَدَّيْتُ الْوَاجِبَ ، ذَهَبْتُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ ، أَخَذْتُ الدَّرْسَ ، فَهِمْتُ الدَّرْسَ ، عُدْتُ إِلَى الْمَنْزِلِ .

هَلْ أَدَّيْتَ الْوَاجِبَ ؟ تاپشۇرۇقنى ئورۇندىدىڭىزمۇ؟

نَعَمْ ، أَدَّيْتُ . ئورۇندىدۇم .

هَلْ أَدَّيْتُمُ الْوَاجِبَ ؟ تاپشۇرۇقنى ئورۇندىدىڭلارمۇ؟

نَعَمْ أَدَّيْنَا . ھەئە ئورۇندىدۇق

اَلتَّمْرِينُ

مَتَى قُمْتَ مِنَ النَّوْمِ ؟ ئورنىڭىزدىن قاچان قوپتىڭىز ؟

قُمْتُ بَاكِرًا — سەھەر تۇردۇم

هَلْ أَكَلْتَ الْفُطُورَ ؟ — ئەتىگەنلىك تاماق يېدىڭىزمۇ ؟

نَعَمْ ، أَكَلْتُ . — ھەئە ، يېدىم .

مَعَ مَنْ أَكَلْتَ الْفُطُورَ ؟ — ئەتىگەنلىك تاماقنى كىم بىلەن يېدىڭىز ؟

أَكَلْتُ مَعَ أَبِي وَأُمِّي . — ئاتا - ئانام بىلەن يېدىم .

هَلْ أَدَّيْتَ الْوَاجِبَ؟ — تاپشۇرۇقنى ئورۇندىدىڭىزمۇ ؟

نَعَمْ ، أَدَّيْتُ . — ھەئە ، ئورۇندىدىم .

هَلْ أَخَذْتَ الدَّرْسَ ؟ — دەرس ئالدىڭىزمۇ؟

نَعَمْ ، أَخَذْتُ — ھەئە ئالدىم .

هَلْ فَهِمْتَ الدَّرْسَ ؟ — دەرسنى چۈشەندىڭىزمۇ؟

نَعَمْ فَهِمْتُ — ھەئە چۈشەندىم

لَا ، مَا فَهِمْتُ — ياق ، چۈشەنمىدىم

اَلدَّرْسُ الثَّانِي وَالْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

١. جَرْسٌ	قوڭغۇراق، زىل	٤ حَدِيقَةٌ	باغچا
٢ دَقَّ	چېلىش	٥ شَعْبٌ	خەلق
٣ قَبْلَ	ئىلگىرى، بۇرۇن	٦ جَيِّدًا	ياخشى

٧ مَاضِيٌ — ئۆتكەن   ١١ طَعَامُ الإِفْطَارِ — ئەتىگەنلىك تاماق

٨ دُبٌّ — ئېيىق   ١٢ رَجَعْتُ — قايتتىم

٩ طَاوُسٌ — توز   ١٣ خَرَجْتُ — چىقتىم

١٠ فِيلٌ — پىل   ١٤ رَافَقَ — ھەمراھ بولدى

اَلنَّصُّ

أَكَلْتُ طَعَامَ الإِفْطَارِ فِي الصَّبَاحِ، إِسْتَمَعْتُ دَرْسَ الْمُعَلِّمِ قَبْلَ الظُّهْرِ، فَهِمْتُ الدَّرْسَ جَيِّدًا، رَجَعْتُ إِلَى مَنْزِلِي بَعْدَ الظُّهْرِ. دَخَلْتُ حَدِيقَةَ الشَّعْبِ يَوْمَ الأَحَدِ الْمَاضِي، رَافَقَ صَدِيقِي مَعِي. شَاهَدْتُ الْقِرَدَةَ وَالدُّبَّ وَالْفِيلَ وَالطَّاوُسَ فِي الْحَدِيقَةِ، خَرَجْتُ مِنْهَا قَبْلَ دَقِّ الْجَرَسِ.

أَأَدْخُلُ ؟ — كىرەيمۇ ؟

أُدْخُلْ بِالسُّرْعَةِ — تېز كىرىڭ

إِجْلِسْ ! — ئولتۇرۇڭ !

خُذْ مَكَانَكَ ! — ئورۇن ئېلىڭ !

سَأَشْرَحُ الدَّرْسَ الْجَدِيدَ. ھازىر يېڭى دەرس ئۆتىمەن

اَلتَّمْرِينُ

مَتَى أَكَلْتَ طَعَامَ الإِفْطَارِ ؟ — ئەتىگەنلىك تاماقنى قاچان يېدىڭىز؟

أَكَلْتُ فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةِ صَبَاحًا. — ئەتىگەن سائەت يەتتىدە يېدىم

هَلْ إِسْتَمَعْتَ الدَّرْسَ ؟ — دەرسنى ئاڭلىدىڭىزمۇ ؟

نَعَمْ، إِسْتَمَعْتُ. — ھەئە، ئاڭلىدىم.

هَلْ فَهِمْتَ الدَّرْسَ ؟ — دەرسنى چۈشەندىڭىزمۇ؟

نَعَمْ ، فَهِمْتُ — هه‌ئه ، چوشه‌نديم .

(لَا ، مَا فَهِمْتُ) — (ياق ، چوشه‌نمه‌ديم)

كَيْفَ فَهِمْتَ ؟ — قانداغراق چوشه‌نديڭيز؟

فَهِمْتُ جَيِّدًا ! — ياخشى چوشه‌نديم .

هَلْ دَخَلْتَ الْحَدِيقَةَ ؟ باغچىغا كىردىڭىزمۇ ؟

نَعَمْ ، دَخَلْتُهَا — هه‌ئه ، كىردىم .

مَتَى دَخَلْتَهَا ؟ — قاچان كىردىڭىز ؟

دَخَلْتُهَا يَوْمَ الْأَحَدِ الْمَاضِي . ئوتكه‌ن يه‌كشه‌نبه كونى كىردىم

مَنْ رَافَقَ مَعَكَ ؟ — سىزگه كىم هه‌مراه بولدى ؟

رَافَقَ صَدِيقِي مَعِيَ — ماڭا دوستۇم هه‌مراه بولدى .

مَاذَا شَاهَدْتَ فِي الْحَدِيقَةِ ؟ باغچىدا نىمه‌لەرنى كوردىڭىز ؟

شَاهَدْتُ الْقِرَدَةَ وَالدُّبَّ وَالْفِيلَ وَالطَّاوُسَ .

مايمۇن ، ئېيىق ، پىل ، توزنى كوردۇم .

مَتَى خَرَجْتَ مِنَ الْحَدِيقَةِ ؟ — باغچىدىن قاچان چىقتىڭىز ؟

خَرَجْتُ قَبْلَ دَقِّ الْجَرَسِ . — زىل چېلىنىشتىن بۇرۇن چىقتىم

اَلدَّرْسُ الثَّالِثُ وَالْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

١ اَلَّذِي ، اَلَّتِي (م) — غان ، قان، كه‌ن، گه‌ن — ٣ لِمَاذَا — نىمه ئۈچۈن

٢ لَمَّا — ...غان ئىدى — ٤ حِينَ — په‌يت ، په‌يتته

٥	عَنْ	دىن،تىن،گه كه	١٧	أَسَدٌ	شىر
٦	ه . ه (هو)	ئۇنى ، ئۇنىڭ	١٨	حَمَلٌ	پاقلان،قوزا
٧	بِ...	ده، دا ... بىلەن	١٩	ذِئْبٌ	بۆرە
٨	فَ	...لا ...دى ئاندىن، ئەمسە	٢٠	شَجَرَةٌ	دەرەخ
٩	هُمَا	ئۇ (ئىككىسى)	٢١	يَطْلُبُ	ئىزدەيدۇ ئىزدەپ
١٠	قُوتٌ	ئوزۇق،يىمەك	٢٢	صَادَفَ	ئۇچراتتى
١١	إِفْتَرَسَ	ئوۋلاۋالدى	٢٣	خَرَجَ	چىقتى
١٢	أَكَلَ	يېيىش	٢٤	أَرَادَ	ماقچى بولدى
١٣	آخَرُ	باشقابىر	٢٥	فَرَّ	قاچتى
١٤	قِتَالٌ	سوقۇش سوقۇشۇش	٢٦	شَغَلَ	دەخلە قىلدى
١٥	إِشْتِغَالٌ	شۇغۇللىنىش	٢٧	فَعَلَ	قىلدى
١٦	تَوَجَّهَ	كەتتى، ماڭدى	٢٨	خَطِفَ	ئېلىۋالدى

اَلنَّصُّ

خَرَجَ أَسَدٌ يَوْمًا يَطْلُبُ قُوتًا، وَصَادَفَ حَمَلًا تَحْتَ شَجَرَةٍ فَافْتَرَسَهُ، وَلَمَّا أَرَادَ أَكْلَهُ، جَاءَ أَسَدٌ آخَرُ فَتَوَجَّهَ إِلَى قِتَالِهِ، وَحِينَ إِشْتِغَالِهِمَا بِالْقِتَالِ، جَاءَ ذِئْبٌ فَخَطِفَ الْحَمَلَ وَفَرَّ بِهِ.

أَلتَّمْرِينُ

أُكْتُبْ جَوَابًا لِكُلِّ سُؤَالٍ فِيمَا يَأْتِي.

تۆۋەندىكى ھەر بىر سوئالغا جاۋاب يېزىڭ.

(١) لِمَاذَا خَرَجَ الأَسَدُ ؟ ——————

(٢) مَا الَّذِي صَادَفَهُ؟ ——————

(٣) مَا الَّذِي خَطِفَ الْحَمَلَ؟ ——————

(٤) مَاذَا اشْغَلَ الأَسَدَ عَنْ أَكْلِ الْحَمَلِ؟ ——————

(٥) مَاذَا فَعَلَ الأَسَدَانِ ؟ ——————

(٦) مَتَى خَطِفَ الذِّئْبُ الْحَمَلَ ؟ ——————

اَلدَّرْسُ الرَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

١	أُسْرَةٌ	ئائىلە	١٢	مَدِينَةٌ	شەھەر
٢	فَرْدٌ	كىشى	١٣	جَامِعَةٌ	ئۇنىۋېرسىتېت
٣	أَفْرَادٌ	كىشىلەر	١٤	دِرَاسَةٌ	ئوقۇش، ئۆگىنىش
٤	أُخْتٌ	ھەمشىرە	١٥	شِينْجَانْغ (سىنكيانغ)	شىنجاڭ
٥	صَغِيرَةٌ	كىچىك	١٦	يَعْمَلُ	ئىشلەيدۇ
٦	مَصْنَعٌ	زاۋۇت	١٧	تَعْمَلُ (م)	ئىشلەيدۇ، ئىشلەۋاتىدۇ
٧	سِمَادٌ	ئوغۇت	١٨	تَتَعَلَّمُ	ئوقۇيدۇ، ئۆگىنىۋاتىسىز
٨	أَسْمِدَةٌ	ئوغۇت(لار)	١٩	أَتَعَلَّمُ	ئوقۇيمەن
٩	عِيَادَةٌ	تىببىي پونكىت	٢٠	أَذْهَبُ	بارىمەن
١٠	إِبْتِدَائِيَّةٌ	باشلانغۇچ	٢١	إِنْهَاءٌ	تۈگىتىش
١١	مُتَوَسِّطَةٌ	ئوتتۇرا	٢٢	سَوْفَ	...غۇسى

اَلنَّصُّ

فِي أُسْرَتِي أَرْبَعَةُ أَفْرَادٍ. هُمْ أَبِي وَأُمِّي وَأُخْتِي الصَّغِيرَةُ وَأَنَا. يَعْمَلُ أَبِي فِي مَصْنَعِ الْأَسْمِدَةِ، وَتَعْمَلُ أُمِّي فِي عِيَادَةِ الْمَصْنَعِ، وَتَتَعَلَّمُ أُخْتِي الصَّغِيرَةُ فِي الْمَدْرَسَةِ الْإِبْتِدَائِيَّةِ، وَأَنَا أَتَعَلَّمُ فِي الْمَدْرَسَةِ الْمُتَوَسِّطَةِ الْأُولَى بِمَدِينَةِ كَاشْغَرْ. سَوْفَ أَذْهَبُ إِلَى جَامِعَةِ شِينْجِيَانْغ بَعْدَ إِنْهَاءِ دِرَاسَتِي فِي هٰذِهِ الْمَدْرَسَةِ.

تَعَالْ !	كېلىڭ !
تَفَضَّلْ وَتَعَالْ	كەلسىلە
تَعَالْ (تَعَالِيْ م) إِلَى السَّبُّورَةِ !	دوسكىغا چىقىڭ !
أُكْتُبْ !	يېزىڭ !
أُنْظُرُوا إِلَى السَّبُّورَةِ !	دوسكىغا قاراڭلار !
أُنْظُرْ !	قاراڭ !

أَلتَّمْرِينُ

كَمْ فَرْدًا فِي أُسْرَتِكَ؟ — ئائىلىڭىزدە قانچە كىشى بار؟

فِي أُسْرَتِي أَرْبَعَةُ أَفْرَادٍ. — ئائىلەمدە تۆت كىشى بار

مَنْ هُمْ؟ — ئۇلار كىم؟

هُمْ أَبِي وَأُمِّي وَأُخْتِي الصَّغِيرَةُ وَأَنَا. — ئۇلار دادام، ئانام، سىڭلىم ۋە مەن.

فِي أَيْنَ يَعْمَلُ أَبُوكَ؟ — داداڭىز قەيەردە ئىشلەيدۇ؟

يَعْمَلُ أَبِي فِي مَصْنَعِ الْأَسْمِدَةِ. — دادام ئوغۇت زاۋۇتىدا ئىشلەيدۇ.

فِي أَيْنَ تَعْمَلُ أُمُّكَ؟ — ئانىڭىز قەيەردە ئىشلەيدۇ؟

أُمِّي تَعْمَلُ فِي عِيَادَةِ الْمَصْنَعِ ئانام زاۋۇتنىڭ تىببى پونكىتىدا ئىشلەيدۇ

فِي أَيْنَ تَتَعَلَّمُ أُخْتُكَ الصَّغِيرَةُ ؟ سىڭلىڭىز قەيەردە ئوقۇيدۇ ؟

تَتَعَلَّمُ أُخْتِي الصَّغِيرَةُ فِي الْمَدْرَسَةِ الْاِبْتِدَائِيَّةِ الْأُولَى. سىڭلىم 1- باشلانغۇچ

مەكتەپتە ئوقۇيدۇ

وَأَنْتَ ؟ سىزچۇ ؟

أَنَا أَتَعَلَّمُ فِي الْمَدْرَسَةِ الْمُتَوَسِّطَةِ الثَّانِيَةِ بِكَاشْغَر مەن قەشقەر

ئىككىنچى ئوتتۇرا مەكتەپتە ئوقۇيمەن

اَلدَّرْسُ الْخَامِسُ وَالْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

١	كُلٌّ	ھەممە، ھەربىر	١١	بَعْضٌ	بەزى
٢	يَدٌ (يَدَانِ)	قول (ئىككى قول)	١٢	أَمْسِ	تۈنۈگۈن
٣	تُرَابٌ	توپا، تۇپراق	١٣	غَدً	ئەتە
٤	وَسَخٌ (أَوْسَاخٌ)	كىر (لەر)	١٤	قُرُوشٌ (قِرْشٌ)	(10 سېنتىم)لىق
٥	إِذَا	ئەگەر، سە	١٥	يُوَانٌ (يُوَانَاتٌ)	ئايۋان
٦	جَوْفٌ	قوساق	١٦	مَخَازِنُ	ماگىزىن
٧	مَرَضٌ (أَمْرَاضٌ)	كېسەل (لەر)	١٧	أَنْ	ىش
٨	قِسْمٌ	بۆلۈم	١٨	تَلْبَسُ	كىيىسىز كىيىۋاتىسىز
٩	أَدَوَاتٌ	بويۇملار	١٩	تَعْمَلُ	ئىشلەيسىز ئىشلەۋاتىسىز
١٠	رِيَاضَةٌ (رِيَاضِيَّةٌ)	تەنتەربىيە	٢٠	تَغْسِلُ	يۇيۇۋاتىسىز، يۇيۇسىز

٢١ يَعْلَقُ چاپلىشدو، يوقودو   ٢٢ يُسَبِّبُ بوپ قىلىدو

أَلنَّصُّ

أَنْتَ تَكْتُبُ وَتَلْعَبُ بِالْكُرَةِ وَتَلْبَسُ حِذَاءَكَ، كُلُّ ذٰلِكَ تَعْمَلُهُ بِيَدَيْكَ فَيَعْلَقُ بِهِمَا التُّرَابُ وَالْأَوْسَاخُ، فَإِذَا تَنَاوَلْتَ بِهِمَا الطَّعَامَ قَبْلَ أَنْ تَغْسِلَهُمَا دَخَلَ بَعْضُ الْأَوْسَاخِ فِي جَوْفِكَ فَيُسَبِّبُ لَكَ الْأَمْرَاضَ

التَّمْرِينُ

مَاذَا تَكْتُبُ ؟ نىمە يېزىۋاتىسىز ؟

أَكْتُبُ الدَّرْسَ دەرس يېزىۋاتىمەن.

بِمَاذَا تَلْعَبُ ؟ نىمە ئوينىۋاتىسىز؟

أَلْعَبُ بِالْكُرَةِ توپ ئوينىۋاتىمەن.

مِنْ أَيْنَ اشْتَرَيْتَ الْكُرَةَ ؟ توپنى نەدىن سېتىۋالدىڭىز؟

اِشْتَرَيْتُهَا مِنْ مَخَازِنِ دُونْغ فَانْغ خُونْغ، دوڭفاڭخوڭ ماگىزىنىدىن سېتىۋالدىم

مِنْ أَيِّ قِسْمٍ اشْتَرَيْتَهَا ؟ قايسى بولۇمدىن سېتىۋالدىڭىز؟

اِشْتَرَيْتُهَا مِنْ قِسْمِ الْأَدَوَاتِ الرِّيَاضِيَّةِ، تەنتەربىيە بويۇملىرى بولۇمىدىن سېتىۋالدىم

بِكَمْ ثَمَنٍ اشْتَرَيْتَهَا؟ قانچە پۇلغا سېتىۋالدىڭىز؟

اِشْتَرَيْتُهَا بِثَمَانِيَةِ يُوَانَاتٍ وَسَبْعَةِ قُرُوشٍ. سەككىز يۈەن يەتمىش فۇڭ (7 مو) غا سېتىپ ئالدىم

مَتَى اشْتَرَيْتَهَا ؟ قاچان ئالدىڭىز؟

اِشْتَرَيْتُهَا قَبْلَ الْأَمْسِ. ئۈلۈشكۈن سېتىۋالدىم

اَلدَّرْسُ السَّادِسُ وَالْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

١	ثُمَّ	ئاندىن كېيىن	١٠	بَيْتُ الْخَلَاءِ	خالاجاي
٢	سِنٌّ ، أَسْنَانٌ	چىش، چىشلار	١١	أَقُومُ	قوپىمەن
٣	فُرْشَةٌ	چوتكا	١٢	أَذْهَبُ	بارىمەن
٤	وَجْهٌ	يۈز (بەت)	١٣	أَكْنُسُ	سۈپۈرىمەن
٥	سُفْرَةٌ	داستىخان	١٤	أُنَظِّفُ	تازىلايمەن
٦	حَوْلَ	چۆرە، چۆرىسىدە	١٥	أَغْسِلُ	يۇيىمەن
٧	عَائِلَةٌ	ئائىلە	١٦	أَجْلِسُ	ئولتۇرىمەن olturiman
٨	بَعْدَ	كېيىن	١٧	أُفْطِرُ	ناشتا قىلىمەن
٩	سُرْعَةٌ	تېز، تېزلىك	١٨	آخُذُ	ئالىمەن

أَلنَّصُّ

أَقُومُ كُلَّ يَوْمٍ مِنَ النَّوْمِ فِي السَّاعَةِ السَّادِسَةِ صَبَاحًا، فَأَذْهَبُ إِلَى بَيْتِ الْخَلَاءِ وَأَكْنُسُ الْغُرْفَةَ . ثُمَّ أُنَظِّفُ أَسْنَانِي بِفُرْشَةِ الْأَسْنَانِ ، ثُمَّ أَغْسِلُ يَدَيَّ وَوَجْهِي ، فَأَجْلِسُ حَوْلَ السُّفْرَةِ وَأُفْطِرُ مَعَ أَفْرَادِ عَائِلَتِي وَبَعْدَ ذَلِكَ آخُذُ مِحْفَظَتِي وَأَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ بِسُرْعَةٍ.

أَلتَّمْرِينُ

مَتَى تَقُومُ مِنَ النَّوْمِ ؟ ئۇيقۇڭىزدىن قاچان قوپىسىز؟

أَقُومُ مِنَ النَّوْمِ فِي السَّاعَةِ السَّادِسَةِ صَبَاحًا . ئەتىگەن سائەت ئالتىدە قوپىمەن.

إِلَى أَيْنَ تَذْهَبُ بَعْدَ ذَلِكَ ؟ ئۇنىڭدىن كېيىن قەيەرگە بارىسىز؟

أَذْهَبُ إِلَى بَيْتِ الْخَلَاءِ خالاجايغا بارىمەن

مَاذَا تَعْمَلُ بَعْدَهُ؟ ئۇنىڭدىن كېيىن نېمە ئىش قىلىسىز؟

أَكْنُسُ الْغُرْفَةَ وَأُنَظِّفُ أَسْنَانِي وَأَغْسِلُ يَدَيَّ وَوَجْهِي ئۆينى سۈپۈرىمەن

چىشىمنى تازىلايمەن، قولۇمنى يۈزۈمنى يۇيىمەن.

بِمَا تُنَظِّفُ أَسْنَانَكَ ؟ چىشىڭىزنى نېمە بىلەن تازىلايسىز؟

أُنَظِّفُ بِفُرْشَةِ الْأَسْنَانِ چىش چوتكىسى بىلەن تازىلايمەن

مَعَ مَنْ تُفْطِرُ ؟ كىم بىلەن ناشتا قىلىسىز؟

أُفْطِرُ مَعَ أَفْرَادِ عَائِلَتِي ئۆيدىكىلەر بىلەن ناشتا قىلىمەن

أَيْنَ تَجْلِسُ ؟ قەيەردە ئولتۇرىسىز؟

أَجْلِسُ حَوْلَ السُّفْرَةِ داستىخاننىڭ چۆرىسىدە.

مَاذَا تَأْخُذُ ؟ نېمىنى ئالىسىز؟

آخُذُ مِحْفَظَتِي سومكامنى ئالىمەن

إِلَى أَيْنَ تَذْهَبُ نەگە بارىسىز؟

أَذْهَبُ إِلَى الْمَدْرَسَةِ مەكتەپكە بارىمەن

اَلدَّرْسُ السَّابِعُ وَالْعِشْرُونَ

مُفْرَدَاتٌ

قَاعَةٌ زال ؛ كَنَسَ سۈپۈرۈ

أَلتَّدْرِيبُ

يَفْعَلُ

هُوَ يَكْتُبُ الدَّرْسَ	هِيَ تَكْتُبُ الدَّرْسَ
هُمْ يَكْتُبُونَ الدَّرْسَ	هُنَّ يَكْتُبْنَ الدَّرْسَ
أَنْتَ تَكْتُبُ الدَّرْسَ	أَنْتِ تَكْتُبِينَ الدَّرْسَ
أَنْتُمْ تَكْتُبُونَ الدَّرْسَ	أَنْتُنَّ تَكْتُبْنَ الدَّرْسَ
أَنَا أَكْتُبُ الدَّرْسَ	نَحْنُ نَكْتُبُ الدَّرْسَ

هُوَ يَكْنُسُ الْقَاعَةَ	هِيَ تَكْنُسُ الْقَاعَةَ
هُمْ يَكْنُسُونَ الْقَاعَةَ	هُنَّ يَكْنُسْنَ الْقَاعَةَ
أَنْتَ تَكْنُسُ الْقَاعَةَ	أَنْتِ تَكْنُسِينَ الْقَاعَةَ
أَنْتُمْ تَكْنُسُونَ الْقَاعَةَ	أَنْتُنَّ تَكْنُسْنَ الْقَاعَةَ
أَنَا أَكْنُسُ الْقَاعَةَ	نَحْنُ نَكْنُسُ الْقَاعَةَ

أَلْوَاجِبَاتُ (تاپشۇرۇق)

1 - تۆۋەندىكىلەرنى پىششىق يادلاڭلار:

يَكْتُبُ   يَكْتُبُونَ   تَكْتُبُ   يَكْتُبْنَ

تَكْتُبُ   تَكْتُبُونَ   تَكْتُبِينَ   تَكْتُبْنَ

أَكْتُبُ   نَكْتُبُ

يَكْنُسُ   يَكْنُسُونَ   تَكْنُسُ   يَكْنُسْنَ

تَكْنُسُ   تَكْنُسُونَ   تَكْنُسِينَ   تَكْنُسْنَ

أَكْنُسُ   نَكْنُسُ

2 - تۆۋەندىكى ھازىرقى زامان پېئىللىرىنى شەخسلەر بىلەن تۈرلەڭلار

يَلْعَبُ ، يَعْمَلُ ، يَغْسِلُ ، يَدْخُلُ ، يَذْهَبُ

دەرسلىكتىكى سۆزلۈكلەر

(ا)

أَ...	...مۇ	أَشْهُرٌ	ئايلار
أَنَا	مەن	أَبْرِيلُ	ئاپرېل
أَنْتَ	سىز	أَغُسْطُسُ	ئاۋغۇست
أَنْتُمْ	سىزلەر	أَحَدٌ	بىر، يەكشەنبە
أَنْتِ (م)	سىز	إِحْدَى (م)	بىر
أَنْتُنَّ (م)	سىزلەر	إِثْنَانِ ، إِثْنَيْنِ	ئىككى
أُولَائِكَ (أُولٰئِكَ)	ئاۋۇلار	إِثْنَتَانِ ، إِثْنَتَيْنِ (م)	ئىككى
أَقْلَامٌ (ج)	قەلەملەر	أَرْبَعٌ ، أَرْبَعَةٌ (م)	تۆرت
أَبْوَابٌ	ئىشىكلەر	إِشْتَرَيْتُ	سېتىپ ئالدىم
أَطِبَّاءُ	دوختۇرلار	أَقَمْتُ	تۇردۇم
أَمَامَ	ئالدى (تەرەپ)	إِسْتَرِحْ	دەم ئالدى
أَبْيَضُ	ئاق	أَرْبَعُونَ	قىرق
أَحْمَرُ	قىزىل	أَرْبَعِمِئَةٍ	تۆرت يۈز
أَسْوَدُ	قارا (رەڭ)	أُسْبُوعٌ ، أَسَابِيعُ	ھەپتە
أَيْضًا	ھەم ، مۇ	أَيٌّ	قايسى
أَنْ	ئەن ، غان	اَلْيَوْمَ	بۈگۈن
أُخْرَى ، آخَرُ	باشقا	إِثْنَيْنِ	دۈشەنبە (ئىككى)
أَيْنَ	نە ، قەيەر	أَرْبِعَاءُ	چارشەنبە

أُكْتُوبَرُ	ئوكتەبىر	إِذَا	ئەگەر ... سە
أَوَّلُ	بىرىنچى	أَدَوَاتٌ	بويۇملار، سايمانلار
أَدْخُلُ	كىرىمەن	أَمْرَاضٌ	كېسەللەر
إِلَّا	كەم، لېكىن، بولمىسا	أَمْسِ	تۈنۈگۈن
إِلَى	غا، گە	أَسْنَانٌ	چىشلار، ياش (ئۆمۈر)
أَخَذْتُ	ئالدىم	أَقُومُ	قوپىمەن (شۇغۇللىنىمەن)
أَبٌ	ئاتا، دادا	أَكْنُسُ	سۈپۈرىمەن
أُمٌّ	ئانا	أَنْظِفُ	تازىلايمەن
أَكَلْتُ	يېدىم	أَغْسِلُ	يۇيۇمەن
أَدَّيْتُ	ئورۇندىدۇم	أَجْلِسُ	ئولتۇرىمەن
إِسْتَمَعْتُ	قۇلاق سالدىم، ئاڭلىدىم	أُفْطِرُ	ناشتا قىلىمەن
إِفْتَرَسَ	تۇتۇۋالدى	آخُذُ	ئالىمەن
أَكْلٌ	يېيىش	< ب >	
إِشْتِغَالٌ	شۇغۇللىنىش، ئىشلەۋ- ئوش	بَابٌ	ئىشىك
أَسَدٌ	شىر	بَاكِرًا	بالدۇر
أَرَادَ	...ماقچى بولدى	بَقَرَةٌ	كالا (ئىنەك)
أُسْرَةٌ	ئائىلە	بِ...	بىلەن، دە
أَفْرَادٌ	كىشىلەر	بَعْضٌ	بەزى
أَسْمِدَةٌ	ئوغۇت	بَعْدَ	كېيىن
أُخْتٌ	ھەمشىرە	بَيْتُ الْخَلَاءِ	خالاجاي
إِبْتِدَائِيَّةٌ	باشلانغۇچ	< ت >	
أَتَعَلَّمُ	ئوقۇۋاتىمەن، ئوقۇيمەن	تِلْكَ (م)	ئاۋۇ، ئاۋۇلار
أَذْهَبُ	بارىمەن	تَحْتَ	ئاستى، تېگى
إِنْتِهَاءٌ	تۈگۈنۈش، ئاياغلاشتۇرۇش	تَتَعَلَّمُونَ	ئوقۇۋاتىسىزلار، ئوقۇنۇۋاتىسىز
أَوْسَاخٌ	كىر، قاسماق	تَنَاوَلْتُ	يېدىم

تُفَّاحَةٌ (تُفَّاحٌ) ئالما
تِلْمِيذٌ ئوقۇغۇچى، شاگىرت
تِسْعٌ، تِسْعَةٌ (م) توققۇز
تِسْعُونَ توقسان
تَاسِعٌ توققۇزىنچى
تَدَخَّلْ كىرىسىز
تُشِيرُ كۆرسەتكەندە
تَوَجَّهَ مايىلدى
تَعْمَلُ (م) ئىشلەيدۇ
تَتَعَلَّمُ (م) ئوقۇيدۇ
تُرَابٌ تۇپا، تۇپراق
تَلْبَسُ كىيىسىز (كىيىمنى)
تَعْمَلُ ئىشلەيسىز
تَغْسِلُ يۇيۇسىز

< ث >

ثَلَاثٌ، ثَلَاثَةٌ (م) ئۈچ (3)
ثَالِثٌ ئۈچىنچى
ثَلَاثُونَ ئوتتۇز
ثَلَاثَمِئَةٍ ئۈچيۈز
ثَلَاثَاءُ سەيشەنبە
ثَمَانٍ، ثَمَانِيَةٌ (م) سەككىز (8
ثَمَانُونَ سەكسەن
ثَامِنٌ سەككىزىنچى
ثَانٍ ئىككىنچى
ثَانِيَةٌ (م) سېكۇنت (ئىككىنچى)

سَمَادٌ ئوغۇت
ثُمَّ ئاندىن كېيىن
ئاندىن

< ج >

جَرَّارَةٌ تراكتور
جُنْدِيٌّ، جُنْدِيَّةٌ (م) ھەربى، ئەسكەر
جُنْدِيَّةٌ ھەربى (ئايال ئەسكەر)
جَرِيدَةٌ گېزىت
جِدَارٌ تام
جَدِيدٌ يېڭى
جَاءَ، جَاؤُوا (ج) كەلدى، كېلىشتى
جَنَيْتُ ئۈزدۈم
جُمْعَةٌ جۈمە
جَرَسٌ قوڭغۇراق، زىل
جَيِّدًا ياخشى
جَامِعَةٌ ئۇنىۋېرسىتېت
جَوْفٌ قورساق، ئىچى

< ح >

حَرْبِيَّةٌ ھەربى
حَائِطٌ تام
حُجْرَةٌ ئۆي، خانە
حِذَاءٌ بېتىنگە
حِوَارٌ سۆزلىشىش
حَضَرَ قاتناشتى، كەلدى
حَظِيرَةٌ قوتان
حَصَدَ، (حَصَدَتْ (م)) ئورىدى

حديقة	باغچا
جبن	پەيت، پەيتە
حَمَلٌ	پاقلان، قوزا
حَوْلَ	چۆرىسى، توغرىسىدا
حكومة، حكومية	ھۆكۈمەت

< خ >

خَارِجَ	سىرتقى، تاشقى
خَلْفَ	كەينى، ئارقىسى
خَرِيفٌ	كۈز (پەسلى)
خَامِسٌ، خَامِسَةٌ (م)	بەشىنچى
خَمْسٌ، خَمْسَةٌ (م)	بەش (5)
خَمْسُونَ	ئەللىك
خَمِيسٌ	پەيشەنبە
خُوخٌ	شاپتۇل
خَرَجْتُ	چىقتىم
خَرَجَ	چىقتى
خَطِفَ	ئېلىۋالدى

< د >

دَبَّابَةٌ	تانكا
دَاخِلَ	ئىچى
دَرَّاجَةٌ	ۋېلسىپىت
دَفْتَرٌ	دەپتەر
دَوَائِرُ	ئىدارىلەر
دِيسَمْبِر	دېكابىر
دَقِيقَةٌ	مىنۇت
دَقَّ	چاپاش (ئۇرۇش)
دُبٌّ	ئېيىق
دِرَاسَةٌ	ئوقۇش
دُكَّانٌ	دۇكان

< ذ >

ذَلِكَ	ئاۋۇ
ذَهَبْتُ	باردىم، كەتتىم
ذِئْبٌ	بۆرە

< ر >

رَأْسٌ، رُؤُوسٌ	باش، باشلار
رَافَقَ	ھەمرا بولدى
رَفِيقٌ	يولداش
رَبِيعٌ	باھار (پەسلى)
رُبْعٌ	چارەك (¼)
رَأَيْتُ	كۆردۈم
رَادِيُو	رادىيو
رَفَعَ، رَفَعَتْ (م)	كۆتەردى
رَجَعْتُ	قايتتىم
رِيَاضَةٌ، رِيَاضِيَّةٌ	تەنتەربىيە
رَابِعٌ	تۆرتىنچى

< ز >

زَمِيلٌ	ساۋاقداش

< س >

سَائِقٌ، سَائِقُونَ (ج)	شوپۇر (لار)
سَائِقَةٌ، سَائِقَاتٌ (ج) (م)	شوپۇر (لار)

سَيَّارَةٌ — ئاپتوموبىل، ماشىنا

سُبُّورَةٌ — دوسكا

سَرِيرٌ — كارۋات

سِنٌّ (أَسْنَانٌ (ج)) — چىش، ياش (ئومۇر)

سَنَةٌ، سَنَوَاتٌ — يىل، يىللار، يىللىق.

سِتٌّ، سِتَّةٌ (م) — ئالتە (6)

سِتُّونَ — ئاتمىش

سَادِسٌ — ئالتىنچى

سَبْعٌ، سَبْعَةٌ (م) — يەتتە (7)

سَبْعُونَ — يەتمىش

سَابِعٌ — يەتتىنچى

سَبْتٌ — شەنبە

سَبْتَمْبِرُ — سېنتەبىر

سَافَرَ — يول يۈردى

سَاعَةٌ، سَاعَاتٌ (ج) — سائەت، سائەتلەر

سُفْرَةٌ — داستىخان

بِسُرْعَةٍ — تېز، تېزلىك

سَوْفَ — ...گۇسى ... غۇسى

سِينكِيَانغ — شىنجاڭ

« ش »

شَارِعٌ — كوچا

شَاهَدْتُ — كۆردۈم

شِتَاءٌ — قىش (پەسلى)

شَجَرَةٌ — دەرەخ

شَعْبٌ — خەلق

شَغَلَ — مەشغۇل قىلدى، ئىشلىدى، شۇغۇللاندى

شَهْرٌ، أَشْهُرٌ (ج) — ئاي (كالىندار)

شِينْجِيَانْغ — شىنجاڭ

« ص »

صَادَفَ — ئۇچراتتى، دۇچ كەلدى

صَدِيقٌ — دوست

صَغِيرَةٌ — كىچىك

صُورَةٌ — سۈرەت، رەسىم

صَيْفٌ — ياز (پەسلى)

« ط »

طَالِبٌ، طُلَّابٌ (ج) — ئوقۇغۇچى (لار)

طَالِبَةٌ، طَالِبَاتٌ (م، ج) — ئوقۇغۇچى (لار)

طَاوِلَةٌ، طَاوِلَاتٌ (ج) — شىرە (لەر)

طَائِرَةٌ — ئايروپىلان

طَاوُوسٌ — توز (قۇش)

طَبِيبٌ — دوختۇر

طَبِيبَةٌ، طَبِيبَاتٌ (م، ج) — دوختۇر (لار)

طَعَامُ الْإِفْطَارِ — ئەتىگەنلىك تاماق

« ظ »

ظُهْرٌ — چۈش (ۋاقىت)

« ع »

عَامِلٌ، عُمَّالٌ (ج) — ئىشچى (لار)

عَامِلَةٌ، عَامِلَاتٌ (م، ج) — ئىشچى (لار)

عَامٌ — يىل

عَاشِرٌ — ئونىنچى

عَائِلَةٌ ئائىله
عُبُودِيَّةٌ تىك نۇچار
عَسْكَرِيَّةٌ هەربى
عِنْدَ ... دە
عَلَى ئۈستى ...گە
عَشَرَ، عَشَرَةٌ (م) ئون (10)
عِشْرُونَ يىگىرمە
عَشَاءٌ ئاخشام
عُدْتُ قايتىپ كەلدىم
عَنْ دىن، تىن گە، كە
عِيَادَةٌ تىبى پونكت، كسەل پوقلاش

< غ >

غُرْفَةٌ خانە ، ئۆي
غَدًا ئەتە

< ف >

فَلَّاحٌ ، فَلَّاحَةٌ (م) دىخان
فَلَّاحُونَ، فَلَّاحَاتٌ (م) دىخانلار
فِي ...دە
فَوْقَ ئۈستى .
فَرِيدَةُ (م) (كىشى ىسمى) پەرىدە
فَرَاغِيَّةٌ شىتتىن سىرتقى
فَصْلٌ، فُصُولٌ (ج) پەسلى، پەسىللەر
فِبْرَايِرُ فېۋرال
فُطُورٌ ئەتىگەنلىك تاماق
فَهِمْتُ ، چۈشەندىم
فِيلٌ پىل
فَرٌّ قاچتى
فَعَلَ قىلدى
فَ چالا ... دى
فَرْدٌ كىشى (ئائىلە ئەزاسى)
فُرْشَةٌ چوتكا

< ق >

قَلَمٌ قەلەم
قَاسِمٌ قاسىم (كىشى ئىسمى)
قَمِيصٌ كۆينەك
قَرَأْتُ ئوقۇدۇم
قَرَأَ ، قَرَأَتْ (م) ئوقۇدى
قِرْدَةٌ مايمۇن
قَمْحٌ بۇغداي
قُمْتُ قوپتۇم، تۇردۇم
قَبْلَ ئىلگىرى، بۇرۇن
قُوتٌ ئوزۇق
قِسْمٌ بولۇم، بولونۇش
قِرْشٌ (قُرُوشٌ) 10 سېنت (فىن) سىرمو
قَاعَةٌ زال

< ك >

كَادِرٌ ، كَادِرَةٌ (م) كادىر
كَوَادِرُ كَادِرَاتٌ (ج) كادىرلار
كِتَابٌ ، كُتُبٌ (ج) كىتاب (لار)
كُرْسِيٌّ ، كَرَاسِيُّ (ج) [illegible]

كُرَّاسَةٌ	دەپتەر
كَمَالٌ	كامال (كىشى ئىسمى)
كَمْ	قانچە ، نەچچە
كُرَةٌ	توپ
كُلٌّ	ھەممىسى، ھەربىرى
كِيمِيَاءُ	خىمىيە
كَتَبَ ، كَتَبَتْ (م)	يازدى
كَتَبْتَ ، كَتَبْتِ (م)	يازدىڭ ، يازدىڭىز
كَتَبُوا (ج) كَتَبْنَ (م)(ج)	يازدى (ئۇلار)
كَتَبْتُمْ (ج) كَتَبْتُنَّ (م)(ج)	يازدىڭلار
كَتَبْتُ ، كَتَبْنَا (ج)	يازدىم ، يازدۇق

« ل »

لِ ... لَ ...	نىڭ ، بار
لَيْسَ ، لَيْسَتْ (م)	ئەمەس
لَيْلٌ ، لَيَالٍ (ج)	كېچە ، تۈن
لَمَّا	غان ئىدى ، غان چاغدا ، ...سىلا
لِمَاذَا	نېمە ئۈچۈن
لُغَةٌ (اَللُّغَةُ العَرَبِيَّةُ)	تىل (ئەرەب تىلى)
لَذِي (اَلَّذِي) / لَتِي (م) (اَلَّتِي) (م)	غان ، قان ، كەن ، گەن
لَبِسَ ، لَبِسَتْ (م)	كەيدى
لَبِسْتَ ، لَبِسْتِ (م)	كەيدىڭ ، كەيدىڭىز
لَبِسْتُمْ ، لَبِسْتُنَّ (م)	كەيدىڭلار
لَبِسْتُ ، لَبِسْنَا (ج)	يازدىم ، يازدۇق
لَعِبُوا	ئوينىدى (ئۇلار)
لَعِبْتُنَّ	ئوينىدىڭلار
لَعِبْنَا	ئوينىدۇق

« م »

مَنْ	كىم
مِنْ	دىن ، تىن
مَا	نېمە ، نەرسە
مَا ...	ئەمەس
مُعَلِّمٌ ، مُعَلِّمَةٌ (م)	ئوقۇتقۇچى
مُعَلِّمُونَ ، مُعَلِّمَاتٌ (م)	ئوقۇتقۇچىلار
مُؤَنَّثٌ = م	چىشى (م)
مُمَرِّضٌ ، مُمَرِّضَةٌ (م)	سېستىرا
مُمَرِّضُونَ ، مُمَرِّضَاتٌ (م)	سېستىرالار
مُدَرَّعَةٌ	بىر ۋونبۇيلۇك
مَدَنِيَّةٌ	پاسساژىر
مَاذَا	بۇ نېمە ، نېمە بار
مَجَلَّةٌ	ژورنال
مَقْعَدٌ	ئورۇندۇق ، ئولتۇرىدىغان جاي
مُسَجِّلٌ	ماگنىتوفون (ئاۋاز خاتىرىلىگۈچ)
مَرَّةٌ	ئوتتى
مِئَةٌ	يۈز (100)
مِئَتَانِ	ئىككى يۈز
مُدَرِّسٌ ، مُدَرِّسُونَ (ج)	ئوقۇتقۇچى (لار)
مَعْهَدٌ	ئىنستىتۇت
مُوَظَّفٌ ، مُوَظَّفِينَ (ج)	خىزمەتچى (لار)
مُسْتَشْفًى ، مُسْتَشْفَيَاتٌ (ج)	دوختۇرخانىلار

مَارْسُ	مارت
مَايُو	ماي
مَقَالَةٌ ، مَقَالَاتٌ (ج)	ماقاله (لەر)
مَنْزِلٌ	ئائىله (ئۆي)
مَسَاءٌ	كەچ، كەچقۇرۇن
مَتَى	قاچان
مَعَ	بىلەن بىرگە، بىللە
مَلَابِسُ	كىيىم-كېچەك
مَاضِي	ئۆتكەن
مَصْنَعٌ	زاۋۇت
مُتَوَسِّطَةٌ	ئوتتۇرا
مَدِينَةٌ	شەھەر
مَرَضٌ	كېسەل
مَخَازِنُ	ماگىزىن
< ن >	
نَافِذَةٌ	دېرىزە
نَحْنُ	بىز
نَعَمْ	ھەئە، شۇنداق
نَوْمٌ ، نِيَامٌ (ج)	ئۇيقۇ
نَفَّاثَةٌ	رېئاكتىپ
نَتَعَلَّمُ	ئۆگىنىمىز، ئۆگىنىۋاتىمىز
نُوفَمْبِرُ	نويابىر
نَهَارٌ	كۈندۈز
نِصْفٌ	يېرىم (½)
< هـ >	

هُوَ	ئۇ
هُمْ	ئۇلار
هِيَ (م)	ئۇ
هُنَّ (م)	ئۇلار
هَلْ	مۇ (؟)
هَذَا	ماۋۇ، بۇ
هَذِهِ (م)	ماۋۇ، بۇ
هَذِهِ (ج)	ماۋۇلار، بۇلار
هَؤُلَاءِ	ماۋۇلار، بۇلار
...هُ، ـهُ (هو)	ئۇنى، ئۇنىڭ
هُمَا	ئۇ (ئىككىسى)
< و >	
وَرَاءَ	ئارقىسى، كەينى
وَحْدَةٌ وَحَدَاتٌ (ج)	ئورۇن، ئورۇنلار
وَاحِدٌ، وَاحِدَةٌ (م)	بىر (1)
وَصَلْنَا	يېتىپ كەلدۇق
وَصَلْتُمْ	يېتىپ كەلدىڭلار
وَاجِبٌ	تاپشۇرۇق
وَسَخٌ	كىر، قاسماق
وَجْهٌ	يۈز، بەت
< ي >	
يُوجَدُ	بار
يَنَايِرُ	يانۋار
يُونْيُو	ئىيۇن
يُولِيُو	ئىيۇل

يَا ...	مەن	يُونَانُ، يُونَانَاتٌ	يۇنان
يَوْمٌ ، أَيَّامٌ (ج)	كۈن، كۈنلەر	يَغْلَقُ	چاپلىشىدۇ، يوپۇقلىدۇ
يَطْلُبُ	ئىزدەيدۇ، ئىزدەپ	يُسَبِّبُ	پەيدا قىلىدۇ، سەۋەب بولىدۇ
يَعْمَلُ	ئىشلەيدۇ		
يَدٌ ، يَدَانِ (ج)	قول، قوللار	يَكْنُسُ	سۈپۈرۈۋاتىدۇ

1980- يىل 12- ئاپرېل قەشقەر
طبع بكاشغر ٢٦ جمادى الأوّل عام ١٤٠٠

ئەرەپ تىلىدىكى ئۇيغۇر تىلىدا بولمىغان ھەرپلەرنى تەلەپپۇز قىلىش ئۇسۇلى:

تەلەپپۇز قىلىش ئۇسۇلى	ھەرپلەر
بوغۇز (ھەلق) تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا، ئېغىزنى توغرىسىغا تولۇق ئېچىپ، بوغۇز قاپقىقىنى قىسىمىز. بۇ چاغدا ئۆپكىدىن چىققان ھاۋا بوغۇز قاپقىقىنىڭ توسقۇنلۇقىغا ئۇچراپ، تاڭلاينىڭ ئارقا تېمىغا سۈركۈلۈپ چىقىشتىن ھاسىل بولىدۇ.	ع
ئېزىق چىش تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا، تىلىمىزنىڭ ئۇچىنى يۇقارقى ئېزىق چىشىمىزنىڭ ئاستىغا تاقىساق، تىلىمىزنىڭ ئۈستى يۇقارقى تاڭلايغا تېگىدۇ. بۇ چاغدا تىلىمىزنى بىراقلا ئاجراتساق، ئۆپكىدىن چىققان ھاۋانىڭ تىل بىلەن تاڭلاينىڭ توسقۇنلۇقىغا ئۇچراپ پارتلاپ چىقىشىدىن ھاسىل بولىدۇ.	ط
تىل ئۇچى تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا، تىلىمىزنىڭ ئۇچىنى تۆۋەنكى ئۇدۇل چىشىمىزنىڭ ئۈستىگە تەككۈزىمىز. بۇ چاغدا ئۆپكىدىن چىققان ھاۋانىڭ تىلىمىزنىڭ ئۇچى بىلەن يۇقارقى ئۇدۇل چىشنىڭ توسقۇنلۇقىغا ئۇچراپ يۇقارقى تاڭلايغا سۈركۈلۈپ چىقىشىدىن ھاسىل بولىدۇ.	ث

ص	ئېزىق چىش تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا، كالپۇكىمىزنى ئالدىغا سەل سوزۇپ، تىلىمىزنىڭ ئۇچىنى يۇقارقى يان چىشىمىزنىڭ ئاستىغا سەل تەككۈزۈپ، ئۆپكىدىن چىققان ھاۋانى ئېزىق چىشىمىز تەرەپكە يىغىپ تۇرۇپ بىراقلا قويۇپ بەرسەك، ھاۋانىڭ پارتلاپ چىقىشىدىن ھاسىل بولىدۇ.
ح	بوغۇز (ھەلق) تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا، ئېغىزنى توغرىسىغا تولۇق ئېچىپ بوغۇز قاپقىغىنى قىسىمىز. بۇ چاغدا ئۆپكىدىن چىققان ھاۋا بوغۇز قاپقىغىنىڭ توسقۇنلىقىغا ئۇچراپ، تاڭلاينىڭ ئارقا تېمىغا سۈركۈلۈشىدىن ھاسىل بولىدۇ.
ذ	تىل ئۇچى تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا، تىلىمىزنىڭ ئۇچىنى تۆۋەنكى ئۆدۈل چىشىمىزنىڭ ئۈستىگە تەككۈزىمىز. بۇ چاغدا ئۆپكىدىن چىققان ھاۋانىڭ تىلىمىزنىڭ ئۇچى بىلەن يۇقارقى ئۆدۈل چىشنىڭ توسقۇنلىقىغا ئۇچراپ يۇقارقى تاڭلايغا سۈركۈلۈپ چىقىشىدىن ھاسىل بولىدۇ.
ظ	جاراڭسىز، تۇتۇق ئەيتىلىدىغان ئېزىق چىش تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا تىلىمىزنىڭ ئۇچىنى يۇقارقى ئېزىق چىشنىڭ ئاستىغا تاقىساق، تىلىمىزنىڭ ئۈستى يۇقارقى تاڭلايغا تېگىدۇ. بۇ چاغدا تىلىمىزنى بىراقلا ئاجراتساق ئۆپكىدىن چىققان ھاۋانىڭ تىل بىلەن تاڭلاينىڭ توسقۇنلىقىغا ئۇچراپ چىقىشىدىن ھاسىل بولىدۇ.

ض	ئېزىق چىش تاۋۇشى بولۇپ، تەلەپپۇز قىلغاندا، تىلىمىزنىڭ ئۇچىنى يۇقارقى يان چىشىمىزنىڭ ئاستىغا سەل تەككۈزۈپ، ئۇپكىدىن چىققان ھاۋانى ئېزىق چىشىمىز تەرەپكە يىغىپ تۇرۇپ بىراقلا قو- يۇپ بەرسەك ، ھاۋانىڭ پارتلاپ چىقىشىدىن ھاسىل بولىدۇ. بۇ — ئۇيغۇر تىلىدىكى "د" تاۋۇشىنىڭ ناھايىتى قېيىنلاشقان ۋارىيانتىغا ئوخشاش تاۋۇش بولۇپ، "ز" تاۋۇشىغا پەقەت ئوخشىمايدۇ.

ھەقىقەت گېزىتى باسمازاۋوتىدا بېسىلدى